

**VIDEREGÅENDE KURS
PATRULJEFØRER**

TUR

VIDEREGÅENDE KURS PATRULJEFØRER – TUR

Copyright 2017 KFUK-KFUM-speiderne

Redaksjonskomite: Thomas Aalstad, Inger Skjold Bratli, Ole Norland,
Jacob Weisæth, Bente Pernilla Høye

Layout og illustrasjoner: Helene Moe Slinning / smileull.no
Korrektur: Ida Marie Nielsen

kmspeider.no/peffkurs

KFUK-KFUM-speiderne er en av Norges største kristne barne- og ungdomsorganisasjoner med 11.000 medlemmer fordelt på 250 grupper over hele landet. Vi tilbyr speiderarbeid for barn og ungdom i alle aldrer.

Speiderarbeidet består av et bredt aktivitetstilbud for barn og ungdom i alle aldrer. Gjennom friluftsliv, samarbeid, vennskap og læring gir speiding opplevelser for livet. Ungt lederskap og gradvis større utfordringer er med på å utvikle speidere til å bli aktive, ansvarsfulle og engasjerte medmennesker. I KFUK-KFUM-speiderne kan barn, unge og voksne utvikle seg som hele mennesker med ånd, sjel og kropp.

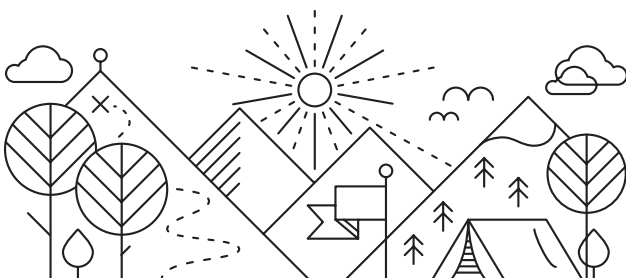
INNHOOLD

OBLIGATORISK

INNLEDNING	4
Kjære kursleder!	4
Kjære Veileder!	5
Mål med kurset	6
<i>Tema 1: patruljeførerens oppgaver</i>	6
<i>Tema 2: Planlegging og gjennomføring av patruljetur</i>	6
<i>Tema 3: Trygg speiding</i>	6
<i>Tema 4: Patruljefelleskap og konfliktløsning</i>	7
<i>Tema 5: Intimgrenser og grenseoverskridelser</i>	7
Hvordan bruke kursmanualen	7
ADMINISTRASJON	8
Kursledelse	8
Lokaler og mat	8
Stabssamling	8
Kursutstyr	8
Patruljeutstyr	8
Sykdom og allergier	8
Sikkerhet og beredskap	9
Meldinger om grenseoverskridende atferd	9
Støtte til kurset	9
Kursrapport	9
Tidsplan for planlegging av kurs	10
METODE	11
Speidermetoden	11
Gangen i kurset	11
Veiledning	11
Patruljeansvar på kurset	12
<i>Patruljeføreroppdrag</i>	12
<i>Hvorfor det er viktig å prøve selv</i>	12

FORSLAG

PROGRAMFORSLAG	13
Om programforslaget	13
Programeksempel	13
Fellesøkter og veilederlede aktiviteter	15
Åpningsøkt	15
Innføring i kart	15
Oppgave: Orienter kartet og ta ut kompasskursen	16
Pakking av sekk	17
Tilpasning av sekk	17
Bekledning	18
Sporløs ferdsel	18
Sikkerhet og beredskap	19
Ut på tur-sjekkliste for patruljen	19
Planlegging av patruljetur.	20
Bålttenning	20
Rapport/ logg alternativ 1	21
Rapport/logg alternativ 2	21
Introduksjonsøkt om grenseoverskridende adferd*	22
Etablering av leirplass	23
Ulike former for ledelse	23
Patruljeførernes oppdrag	24
Rutine for bytte av patruljefører	25
Blått oppdrag	26
<i>Oppgave 1, Allemannsretten</i>	26
<i>Oppgave 2, Lek som motivasjon</i>	27
Rødt oppdrag	28
<i>Oppgave 1, Grenseoverskridelser og trygghet på tur</i>	28
<i>Oppgave 2, Andakt på tur</i>	29
Gult oppdrag	30
<i>Oppgave 1, Utfordringer i patruljen</i>	30
<i>Oppgave 2, Patruljesærpreg</i>	31
Grønt oppdrag	32
<i>Oppgave 1, KFUK-KFUM-speidernes verdigrunnlag</i>	32
<i>Oppgave 2, Instruksjon</i>	33
Oransje oppdrag	34
<i>Oppgave 1, Konfliktløsning</i>	34
<i>Oppgave 2, Integreert forkynnelse</i>	35
Lilla oppdrag	36
<i>Oppgave 1, Førstehjelp</i>	36
<i>Oppgave 2, Opprydning og etterarbeid etter tur</i>	37
TILLEGG	38
Andakt: Tollereren og fariseeren	38
Orienter kartet etter terrenget	39
Bålttenning – en guide til det perfekte turbål	40
Sjekkliste	41
Brev til hjemmet	42

* Denne økta er obligatorisk.

INNLEDNING

KJÆRE KURSLEDER!

Tusen takk for at du velger å bruke tiden din på å utdanne unge ledere i KFUK-KFUM-speiderne!

Norges KFUK-KFUM-speideres mål er å fremme og drive et speiderarbeid for å hjelpe barn og unge til å utvikle en kristen tro og oppdra dem til ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi. (Fra Grunnreglene §2)

Patruljeførerkursene går direkte inn i formålet vårt. Kristentroen, ansvarsbevissthet, forståelse av egen rolle i patruljen, samhandling og naturopplevelser står sentralt i videregående kurs. Målet med kurset er å lære mer om det å dra på patruljetur, slik at en kan lede andre inn i speidingens verden.

Å ta med patruljen på tur er en stor oppgave for en ungdom. Det er mye som må planlegges, og mange ting man skal ha tenkt gjennom for å kunne gjøre gode valg. Gode valg er viktig for at hele patruljen skal få oppleve mestring, trygghet og fellesskap.

Kurset har fokus på ledelse, og bruker praktiske gjøremål som ruteplanlegging, orientering, matlaging og justering av sekk som verktøy for at deltakerne skal få erfaring med å lede. Derfor gjør det ikke noe om deltakerne opplever å orientere feil, så lenge de lærer hvordan de kan lede patruljen sin når feil oppstår eller noen tabber seg ut. Også når vi mislykkes, lærer vi noe. Det viktige er å få muligheten til å prøve seg, og verktøy til å rette opp igjen når ting ikke går som det skal.

Videregående kurs for patruljeførere gir deg som leder stor frihet i hvordan kurset gjennomføres. Det kan gjøres på én intensiv helg, deles opp over to helger, arrangeres som en kurskveld i tillegg til en helg, eller en forberedelsesdel på nett pluss en overnattingstur. Du kan velge å bruke aktivitetene som foreslås i heftet, bytte ut noen eller alle, slik at det passer deg og din stab. Det viktigste er at du sørger for at kursdeltakerne har vært innom alle læringsmålene for kurset. Deltakerne skal ha ledet kurspatruljen sin en etappe, og overnattingstur er obligatorisk.

. Vi ønsker at kursdeltakerne skal få anledning til å erfare og reflektere rundt egen rolle og de oppgaver man må utføre når en skal planlegge og gjennomføre en patruljetur. Vi forventer ikke at deltakere på patruljeførerkurs skal være eksperter innen de drar hjem

Sikkerhet er et element som får mye oppmerksomhet i kurset. Deltakerne skal kunne gjøre enkle risikoanalyser, ha en beredskapsplan og ha reflektert over hvordan vi omgås hverandre for å skape trygge miljøer. Forbundet har retningslinjer for hvordan vi skal håndtere en krisesituasjon, -men det viktigste er å forebygge at slike situasjoner oppstår. Begge deler krever kunnskap, og ikke minst forutseenhet. Patruljer alene på tur må også selv sørge for at alle i patruljen skal være trygge mot mobbing og overgrep. Ved å løfte frem ansvaret hver og en av oss har for at de rundt oss har det bra, ønsker vi å skape trygge miljøer som bygger opp og styrker unge mennesker.

Patruljeførerkurs er første trinn på det som kan bli en lang lederkarriere. Din innsats med dette kurset er med på å gjøre dette mulig, og vil ha ringvirkninger langt frem i tid. Som leder er du et forbilde og eksempel til etterfølgelse for deltakere og veiledere, så husk å ha det gøy også!

Lykke til!

KJÆRE VEILEDER!

Tusen takk for at du har sagt ja til å være veileder på videregående patruljeførerkurs! Den jobben du gjør her er veldig viktig for at KFUK-KFUM-speiderne skal kunne drive et ordentlig speiderarbeid hvor patruljene står i sentrum.

For at noen skal bli flinke til og trygge på å lede en patrulje på tur, er det viktig at de får prøve selv. Noen ganger klarer man ting lett som bare det, andre ganger gjør man feil. Din rolle som veileder er å skryte og løfte fram de tingene deltakerne gjør bra, og å hjelpe dem på vei når det låser seg. Så langt det er mulig, skal patruljene selv løse oppgavene de har fått, -men av og til kan det hende de trenger veiledning eller å få en dytt i riktig retning.

Som veileder må du ha forberedt deg på alle de oppgavene som patruljene skal gjennom, for du skal være tilgjengelig for veiledning både under forberedelser, gjennomføring og etterarbeid til tur. Du må også ha tenkt gjennom hvordan du er et forbilde for de som deltar på kurset. Det du gjør og sier, og hvordan du oppfører deg under fellesøkter og på tur vil påvirke hvordan deltakerne vil være som patruljefører senere.

Vi anbefaler at hver patrulje har med seg to veiledere. Dette både fordi det er hyggelig å dele ansvaret med noen, men også fordi dere to kan gi hverandre veiledning underveis. Dere kan hjelpe hverandre til å være åpne, inkluderende og hyggelige forbilder som vekker tillit hos deltakerne så de tør spørre dere om hjelp når de trenger det.

Sammen kan dere i praksis vise hvordan man kan spille hverandre bedre, snakke sammen på en respektfull måte og ta ledelsen uten å trække på andre. Tenk også på hva slags språk og vitser dere bruker dere imellom, for dere representerer hva som er "innafor".

I dette heftet vil du finne en guide for veiledere for hvert patruljeføreroppdrag, og en guide til hvordan du skal takke av eller instruere en ny patruljefører. Dersom det har oppstått en spesiell situasjon i løpet av et oppdrag, -deltakerne møtte på en utfordring eller løste noe på en god måte, så snakker dere om det også. Guiden er kun ment som et utgangspunkt for en samtale om den enkelte etappen, og du tilpasser samtalen til den det gjelder og det som har foregått i løpet av etappen.

Takk for innsatsen, og lykke til!

MÅL MED KURSET

Videregående patruljeførerkurs er et kurs for litt erfarne speidere som ønsker å lære mer om å lede en patrulje på tur. Kurset er delt inn i fem hovedtema, som hver har ulike læringsmål. Et sentralt punkt i speidermetoden er læring gjennom erfaring og refleksjon. Derfor er det en viktig del av kurset at deltakerne skal få oppleve å planlegge, lede og gjøre det etterarbeid som hører med det å dra på patruljetur. Også de gangene man gjør feil, lærer man mye, så her er det erfaringen og refleksjonen som står i sentrum, ikke det å få til alt med en gang.

Ved fullført kurs kan deltakerne få se en bronseknapp på den ene lomma på speiderskjorta si.

Alle læringsmål skal krysses av for å kvalifisere deltakerne til kursknappen. Det er kursleders ansvar å sørge for at kurset dekker alle læringsmålene.

1

TEMA 1

PATRULJEFØRERENS OPPGAVER

Etter kurset skal deltakeren:

- være bevisst sin lederrolle og rolle som forbilde for patruljen
- ha erfart at det finnes ulike måter å instruere på i forskjellige tursituasjoner
- vite noe hvordan man kan lede en patrulje på tur

2

TEMA 2

PLANLEGGING OG GJENNOMFØRING AV PATRULJETUR

Etter kurset skal deltakeren:

- ha vært med på å gjennomføre en patruljehaik under veiledning
- ha tatt ledelsen på planlegging og gjennomføring av en etappe på patruljetur
- ha lært hvordan man pakker en sekk (også regulere sekken) og om bekledning
- ha lært om ulike typer mat til tur, og å tilberede mat på tur
- ha lært om forskjellige kokeutstyr og kunne bruke det utstyret kurset velger å bruke.
- ha fått øvelse i etablering av overnattingsplass
- ha lært om ulike båltyper
- ha fått opplæring og erfaring med kart og kompass
- ha fått øvelse i grunnleggende førstehjelp for skader på tur
- ha fått erfaring med hvordan andakt og tro kan være en integrert del av det å være på tur

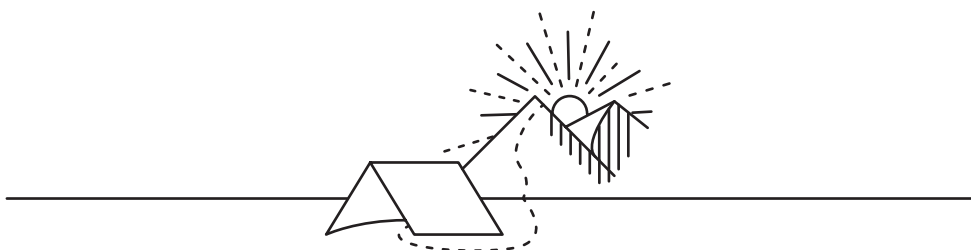
3

TEMA 3

TRYGG SPEIDING

Etter kurset skal deltakeren:

- kjenne til heftet «Trygg og sikker speiding»
- vite at patruljeturer skal godkjennes av ansvarlig leder
- ha lært noe om hvordan man kan og bør gi informasjon til foreldre og patruljen i forbindelse med patruljetur
- vite hvordan man gjennomfører en enkel sikkerhetsanalyse
- kjenne til innholdet i friluftsløven og allemannsretten

4

TEMA 4PATRULJEFELLESSKAP OG
KONFLIKTLØSNING

Etter kurset skal deltakeren:

- ha lært hvordan man som PF kan bidra til godt samhold i patruljen på tur
- ha drøftet hvordan man takler ulike utfordringer i patruljen
- ha lært om lek og motivasjon på tur
- ha lært om konflikthåndtering på tur

!

TEMA 5INTIMGRENSER OG
GRENSEOVERSKRIDELSER

Etter kurset skal deltakeren:

- ha deltatt i diskusjoner om grenseoverskridende adferd.
- ha reflektert rundt hvordan patruljefører kan bidra til at patruljeturer er trygge for alle
- ha lært hvem man skal kontakte dersom man hører om et mulig overgrep eller grenseoverskridelser.

HVORDAN BRUKE KURSMAUVALEN

Kursmanualen består av fem deler. Innledningsdelen som du leser nå, en del om administrativt arbeid i forbindelse med et kurs, en metodedel, en del med programforslag og en del med tillegg.

Programdelen av kursheftet er ment som hjelp og støtte til kursledelse og veiledere. Kursheftet presenterer et fullt kurs, men bare økta «Introduksjonsøkt om grenseoverskridende adferd» er obligatorisk. Kursleder står fritt til å endre hele eller deler av programmet så lenge innholdet i kurset svarer til læringsmålene. Vi anbefaler å kjøpe eller skrive ut heftet til alle ledere på kurset, og gi veilederne god tid til å forberede seg på det som skal gjøres.

Økta om grenseoverskridelser skal alltid gjennomføres tidlig i kurset, før patruljene legger ut på tur. Økta skal gjennomføres slik den står beskrevet i kursmanualen. Det er viktig at den som leder økta leser nøye gjennom veiledningen for hvordan denne programposten skal gjennomføres.

I denne manualen får du et utprøvd forslag til hvordan kurset kan gjennomføres. I noen kretser passer det best å gjennomføre på én helg, andre steder vil det være bedre å dele kurset opp i to samlinger. Men kursdeltakerne må ut på overnattingstur der de får prøve seg som patruljefører, og vi anbefaler å dele kurset inn i tre moduler; forberedelse, gjennomføring og etterarbeid. Kursets varighet bør ikke være mindre enn 20 timer (+ søvn).

På forbundets nettsider, kmspeider.no/peffkurs eller aktivtetsbanken, kan dere finne utfyllende ressurser for kurset. Innspill og aktivitetsforslag som dere har gjort dere gode erfaringer med, kan sendes administrasjonen og dermed gjøres tilgjengelig for andre kursholdere på forbundets ressurssider.

Vi anbefaler at alle deltakerne på kurset får utdelt *Patruljeliv* (2007) som kurshåndbok. I denne finnes det notatsider, skjemaer og illustrasjoner som utfyller kursinnholdet.

ADMINISTRASJON

Det er kretsene som arrangerer patruljeførerkurs i KFUK-KFUM-speiderne. I god tid bør kretsstyret bestemme kurs-tidspunkt og oppnevne kursledere, slik at gruppene får anledning til å legge kurset inn i sine planer.

KURSLEDELSE

Kurset skal ledes av en erfaren speiderleder med lang erfaring med friluftsliv. Det er en fordel om kursleder har deltatt på kurs innen friluftsliv og ledelse, enten i eller utenfor forbundet.

Det skal være minst én veileder per patrulje på kurset, helst to når de er på tur. Veilederne skal være rovere eller eldre. Vi anbefaler at veilederne på forhånd har deltatt på forbundets patruljefører-veilederkurs, dette kurset kan bestilles fra kursmenyen og arrangeres hjemme i kretsen.

Kursledelsen og veiledere må ha lest nøye gjennom kursmanualen før de samles til planleggingsmøte/stabssamling, og bestemme hvordan man ønsker å legge opp kurset. Spill på ressursene i staben!

LOKALER OG MAT

Dette kurset egner seg godt til å gjennomføre utendørs i sin helhet. Den delen som handler om forberedelse kan gjennomføres innendørs, særlig dersom kurset gjennomføres over én helg og det er veldig mørkt på fredagskvelden.

Kurset bør legges til et egnet område, helst med variert terreng og mulighet for overkommelige etapper. Dere bør ha tilgang på et lokale hvor speiderne kan komme inn, dersom det skulle oppstå en situasjon som gjør det nødvendig (vær, sykdom/skader/katastrofer).

Vi anbefaler at kursledelsen sørger for servering i de delene av kurset som foregår felles, for ikke å bruke for mye undervisningstid på matlaging. På tur skal patruljene lage sin egen mat, og de bør ha vært med på å planlegge og forberede maten selv. Husk å innhente informasjon om deltakernes diettbehov i forkant, slik at dere kan tilrettelegge for allergier/intoleranser og andre behov.

STABSSAMLING

En uke eller to før kurset bør staben samles. Det er viktig å gå gjennom hvordan veilederrollen fungerer, hva som forventes av den enkelte, snakke gjennom de ulike øktene veilederen skal holde, og hvordan man kan fungere som gode forbilder på et kurs. Veilederne bør få utdelt kursmanualen eller litteratur som understøtter de øktene de skal ha i god tid før denne samlingen.

KURSUTSTYR

Hva du trenger av utstyr avhenger av hvilke aktiviteter du velger og hvordan du legger opp kurset, Denne listen er et godt utgangspunkt:

- Førstehjelpsutstyr
- Kart
- Beredskapsplan
- Deltakerliste og stabsliste + kopi av sikkerhetsopplegg som er sendt hjemmeleder
- Risikoanalyse for kurset
- Telt til stab og nødly
- Flagg og banner
- Bag med reserve bekledning m.m.
- Sjøppelsekker
- Vannkanner
- Mat i henhold til meny
- Kokeutstyr etter behov
- Ved til koking og leirbål
- Oppgavemateriell, sjekk hver etappe
- Diplomer og kursknapper
- Attest til stab
- Tau og sisal
- Eget skjerf til patruljeførerne eller annen distinksjon

PATRULJEUTSTYR

- Førstehjelpsutstyr
- Kart og kompass i kartmappe
- Beredskapsplan for kurset
- Loggbok
- Presenning eller telt til overnatting
- Sjøppelposer
- Vannkanne
- Mat i henhold til meny
- Kokeutstyr og fyrstikker
- Oppgavemateriell
- Tau og sisal

SYKDOM OG ALLERGIER

Det er ikke uvanlig at en eller flere av deltakerne på et speiderarrangement lider av kronisk sykdom, funksjonshemming eller allergi. Det meste kan tilpasses relativt enkelt, så lenge man vet om det på forhånd. Derfor er det viktig at du ber om slike opplysninger ved påmelding.

Enkelte allergier er av en slik alvorlighetsgrad at det kan være nødvendig å gjøre noen matvarer forbudt på kurset. Det kan for eksempel gjelde nøtter og appelsiner. Andre allergier er slik at det går bra for den som er allergisk at andre i rommet spiser en matvare, så lenge deres egen mat er ren. Gå i dialog med deltakeren eller foresatte om hvordan kurset best kan tilrettelegges, og sørg for at dere er informert om eventuelle

medisiner (for eksempel om deltakeren bærer med seg Epi-penn).

Noen sykdommer og funksjonshemminger kan gjøre deltakelse på enkelte øvelser vanskelig. Forsøk så langt det er mulig å komme deltakeren i møte ved å tilpasse eller bytte ut øvelser slik at alle har mulighet til å fullføre kurset ut fra egne forutsetninger.

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Vi forutsetter at kursleder har satt seg inn i forbundets retningslinjer for sikkerhet og beredskap. Disse finner du beskrevet i heftet «Trygg og sikker speiding» som kan fås ved henvendelse til forbundskontoret eller lastes ned fra forbundets nettsider.

- Det skal være en hjemmeleder for arrangementet
- Det skal være en sanitetsansvarlig for arrangementet
- Du skal ha oversikt over hvem som sover hvor
- Det skal være opplyst om rømningsveier og oppmøtested etter evakuering ved innendørsovernatting.
- Dere bør ha en base til bruk ved uvær eller andre nødsituasjoner, også når patruljene er ute på tur.

VED MELDINGER OM GRENSE-OVERSKRIDENDE ADFERD

Som leder er du en tillitsperson for deltakerne, og det kan av og til hende at noen betrør deg at de har opplevd grenseoverskridelser. Ved slike tilfeller er det viktig at du tar deg tid til å håndtere det på riktig måte. Prøv å forholde deg rolig. Den som forteller skal oppleve deg som trygg, og oppleve seg trodd.

- Lytt nøye, bekreft at du har oppfattet riktig, opptre rolig. Dersom det er praktisk mulig, bør det være to tilstede ved mottak av slik melding. Ikke gi løfter du ikke kan holde, det er ikke alle hemmeligheter man skal bære alene.
- Om nødvendig, sikre situasjonen for den krenkede. Ta ALDRI kontakt med den som anklages. Den som forteller om overgrep skal ivaretas av personen som får meldingen inntil en annen overtar.
- Ta kontakt med kretsleder og informer om situasjonen. Kretsleder informerer generalsekretær og vil få veiledning videre.
- Dersom den krenkede er under 16 år, skal foreldre og eventuelt barnevern varsles. Dersom den krenkede er mellom 16 og 18 år, bør kontakt med foreldre skje etter dialog med den krenkede.
- Dersom den anklagede er medlem i KFUK-KFUM-speiderne, eller krenkelsen har skjedd på et av våre arrangementer, skal generalsekretær varsles umiddelbart på beredskapstelefonen 915 16 612.

Utvidet beskrivelse av retningslinjer og saksgang står på side 10-11 i heftet «Trygg og sikker speiding». Heftet ligger på nettsidene under ressurser.

STØTTE TIL KURSET

Det er mulig å søke økonomisk støtte til kurset gjennom Kristelig studieforbund. For å få støtte derfra må visse krav være oppfylt.

1. Pass på at opplegget deres er godkjent før dere starter (dersom dere følger kursmanualen er det godkjent, da trenger dere bare finne kurset på K-stud sine nettsider. Pass på at det er riktig kurs!)
2. Dere må ha minst 8 kurstimer.
3. Minst én deltaker må fullføre opplæringen (vi anbefaler at dere starter opp med minst fem personer).
4. Før frammøtelister underveis.
5. Fyll inn noen enkle opplysninger om kurset/gruppa.

En tellende deltaker må oppfylle disse kravene:

- Ha vært til stede minst 75 % av tiden.
- Være fylt minst 14 år innen utgangen av det året opplæringen foregår.
- Opplysninger om adresse og fødselsår må foreligge.

Støtten gis i form av faste timesatser og er ikke avhengig av antall deltakere på kurset utover minstekravet. Søknaden sendes elektronisk på www.k-stud.no Søk opp kursnavnet, så ligger programmet allerede inne. OBS: kurset må oppfylle læringsmålene for å kunne godkjennes som vårt kurs hos K-stud. Se gjerne på mulighetene for lokale sponsorkilder.

FORSLAG TIL PROGRAM

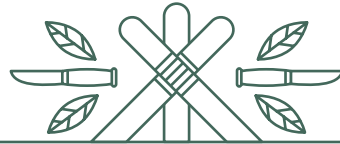
I programforslags-delen får du forslag til kursprogram, samt beskrevet alle aktiviteter og økter som trengs for å få gjennomført kurset på den måten, både fellesøkter og patruljeføreroppdrag.

Kursleder står fritt til å legge opp kurset på annet vis, -så lenge læringsmålene nås og kursets aktive fase er på rundt 20 timer eller mer. Deler av kurset må gjennomføres uten-dørs for å kunne læringsmålene, fordi patruljeturnen er en obligatorisk del av kurset.

Et viktig prinsipp er at alle deltakerne skal få anledning til å lede. Dette får de ved at alle får være patruljefører hver sin etappe, eller oppdrag. Patruljeføreroppdragene deles ut i forkant av kurset og innebærer både planlegging, gjennomføring og etterarbeid, sånn som det er å være patruljefører i virkeligheten. Veilederne skal være tilstede hele veien og gi råd, tips og veiledning.

KURSRAPPORT

Alle patruljeførerkurs skal registreres som arrangement i medlemssystemet Hypersys. Dette er godkjent som rapport til forbundet.

TIDSPLAN FOR PLANLEGGING AV KURS

Dato for kurset sendes kretser/ grupper så fort det er bestemt.

6mnd før

- Finne og bestille egnet sted..
- Sjekke om terrenget er egnet. Er det hytte/hus man kan ha som back-up? Er det kart over området? Velg kart som er gode å orientere etter.
- Finne kursleder

2mnd før

- Ha bestemt veiledere og kursstab (send kursmanual i god tid slik at stab og veiledere kan sette seg inn i programmet og læringsmålene.
- Sende ut invitasjon til gruppene/kretsene. Invitasjonen skal inneholde tid/ dato, sted for kurset, oppmøtested og -tid samt hentested og -tid. I tillegg må pris, aldersgruppe kurset er beregnet for, pakkeliste, og enkel informasjon om kurset og hva deltageren kan forvente, være med. Husk påmeldingsinformasjon og påmeldingsfrist. Eventuelle allergier og annet det må tas hensyn til bør samles inn nå. Be om kontaktinformasjon til deltager og foresatte under kurset (mobilnummer og e-post adresse)
- Avhold veilederkurs ved behov. (se forbundets kursmeny)
- Registrere arrangementet i Hypersys

6 uker før

- Ha planlagt program og funnet passende øvelser. Det er lurt å rekognosere området kurset skal holdes på.

1mnd før

- Bestille kurspakke eller annet kursmateriell fra speiderbutikken.no. Bestille kursbevis fra forbunds-kontoret. Skaffe til veie annet utstyr som trengs til kurset.

2–3 uker før

- Påmeldingsfrist. Lurt å legge før stabssamling
- Stabssamling

1–2 uker før

- Absolutt siste påmeldingsfrist. Sjekk at innbetalinger og påmeldinger stemmer.
- Sende hilsen til deltakerne og ønske velkommen til kurset.
- Matbestilling
- Sjekke området og program

2 dager før

- Sjekke at alt utstyr er klart.
- Handle mat.

2 uker etter

- Levere rapport, evaluering og regnskap til kretsen.
- Registrere i Hypersys hvilke av de påmeldte som har fullført kurset.

SPEIDERMETODEN

Speidermetoden beskriver hvordan vi gjør ting og hvordan vi arbeider. Metoden skal hjelpe oss til å oppfylle formålet vårt.

Speidermetoden er en metode for ikke-formell læring, i motsetning til den formelle læringen som skjer for eksempel i skolen. Speidermetoden består av ulike deler, og alle delene har sin funksjon. Det betyr ikke at man må ha med alle delene av speidermetoden i alt man gjør, men et godt speiderarbeid bør over tid bestå av alle de ulike punktene. KFUK-KFUM-speiderne har definert speidermetoden i ni punkter. En utfyllende forklaring av de forskjellige punktene finner du på kmspeider.no eller på side 96 i Lederhåndboka.

Når vi ønsker at patruljeførerne skal følge speidermetoden i sitt patruljearbeid, er det viktig at de på patruljeførerkursene får lære hva dette innebærer i praksis. Derfor er kursdeltakerne delt inn i patruljer, og patruljene har med seg veiledere gjennom hele kurset. Kursdeltakerne skal rullere på å være patruljefører, og patruljen skal løse oppgaver og utfordringer sammen. Veilederne fungerer således som mentor for patruljen og hver enkelt kursdeltaker.

Veiledernes viktigste oppgave er å sørge for at kurspatruljen er et trygt sted for læring. Selv om patruljen skal løse oppgavene selv, kan det bli nødvendig for veilederne å gripe inn dersom kursopplegget eller sikkerhet står i fare. Veilederne blir derfor også eksempel for kursdeltakerne hvordan en patruljefører skal bruke speidermetoden.

GANGEN I KURSET

Kurset er laget etter en veiledningsmodell, der det er hensiktsmessig at kurspatruljen har de samme veilederne gjennom hele kurset. For den som skal lære å arrangere patruljetur er det viktig å få erfaring med hele prosessen. Derfor er dette kurset laget med en forberedelsesdel, der kursdeltakerne får innføring i viktige emner før de drar ut på tur, og får planlegge og forberede seg på sin rolle som patruljefører for kurspatruljen sin. Videre vil det meste av kurset bli gjennomført som en faktisk tur, der hovedfokuset er at kursdeltakerne skal få prøve seg i lederrollen. De skal få gjøre erfaringer og lære ferdigheter som kommer godt med som patruljefører. Etterarbeid fra turen er viktig for å gjøre neste tur enda bedre.

Alle de tre delene av kurset er viktige for at kursdeltakerne skal få gode verktøy de kan bruke i egen patrulje etter kurset, for å høste nye erfaringer. I dette temaet blir man aldri

utlært, bare mer erfaring. Turplanlegging, gjennomføring og etterarbeid er noe man lærer og ser viktigheten av over tid, spesielt det å forberede seg og patruljen på hva som skal skje. Det kan derfor være lurt å gi kursdeltakerne litt tid i mellom forberedelsene og den faktiske gjennomføringen av turen, ettersom dette vil være realistisk for en virkelig patrulje.

VEILEDNING

Veien er målet. Opplevelser, læring og utfordringer som må løses i felleskap underveis er suksessfaktorer for kurset, og dermed viktigere enn å komme først, være sterkest og gjøre minst feil. Kursdeltakerne skal få mulighet til å lære av situasjonene som kurspatruljen er i, det blir derfor veiledernes oppgave å identifisere situasjonene og utnytte dem til læring. Dette gjøres ved å gi utfordringer til patruljen, la kursdeltakerne evaluere resultatene av beslutningene de tar, og spørre *hvorfor* for slik å la patruljen reflektere over holdninger og kunnskap. Veilederne må kunne se kursdeltakernes ståsted for å kunne gi god veiledning. Det krever tålmodighet og interesse for den enkelte kursdeltaker slik at de kan gi utfordringer ut fra den enkeltes forutsetninger.

Kursdeltakerne må også oppmuntres til å være aktive deltakere i kurset og veilederne må passe på at alle får mulighet til å delta på lik linje. Veilederne og ledere på kurset bør fo-

kusere på det kursdeltakerne gjør bra og bygge dem opp. Dette gjennom positive tilbakemeldinger på det kursdeltakerne får til og tar ansvar for.

PATRULJEANSVAR PÅ KURSET

Kursdeltakerne skal få trening i å planlegge for patruljen, lede den på tur og reflektere over egen innsats. Derfor rullees oppgaven å være patruljefører slik at alle får prøve dette i løpet av turen. Veilederne som følger patruljen skal være observatører. Kursdeltakerne har lov til å gjøre feil, og lære av dem. Samtidig er det viktig at ingen henges ut for feil eller dårlige avgjørelser. Selv om det er en patruljefører skal ikke resten av patruljen være gratispassasjerer, patruljen skal løse utfordringer sammen.

Kursledelsen og veilederne har et overordnet ansvar for trivsel og sikkerhet for kursdeltakerne. Dette kan ikke delegeres til kursdeltakere.

Patruljeføreroppdrag

I programforslaget har vi lagt opp til at alle deltakerne skal få utdelt hver sin etappe av patruljeturen. De skal være patruljefører for en viss tid og strekning.

Hver etappe kalles et oppdrag, og skal deles ut til den enkelte i en konvolutt under forberedelsesdelen.

Hvert oppdrag skal inneholde kart der det er markert hvor etappen starter og hvor de skal ende opp, en teoretisk refleksjonsoppgave og en praktisk oppgave. Dere kan også legge sikkerhetsskjema, påmeldingsskjema, bakgrunnsinformasjon og annet som kan bistå deltakeren i planlegging og gjennomføring av sitt oppdrag i konvolutt.

På denne måten får alle deltakerne prøve seg som patruljefører. En patruljeførers oppgaver i forbindelse med tur innebærer både forberedelse, gjennomføring og etterarbeid. Deltakerne bør få prøve seg på alle delene for å få fullt utbytte av erfaringen med å lede en kurspatrulje.

Å forberede en etappe innebærer både å gjøre seg kjent med kartet, lese oppgavene, gjøre nødvendige forberedelser, pakke utstyr, lede patruljen sin gjennom en etappe, og sørge for at det blir ført dokumentasjon som kan brukes i en sluttrapport.

Hvert oppdrag i heftet inneholder også en kort tekst til veileder. Ideelt sett skal veileder fungere som en observatør på turen, men i noen oppdrag kan det være nødvendig at veileder støtter patruljefører. Veileder godkjenner oppdragene, som betyr at man kan gå videre til neste oppdrag.

De seks oppdragene som beskrives i denne veiledningen dekker store deler av læringsmålene for kurset. Hvis oppdragene endres, må man sørge for at alle læringsmålene kommer med.

Hvorfor det er viktig å prøve selv

Hvor mange patruljeførere og ledere har vel ikke dratt på tur med ekstra sokker og solkrem i sekken? Eller hva med den sjokoladeplata du kan dra fram som ekstra motivasjon opp den tunge bakken?

Det at du som leder planlegger litt i forkant, kommer av erfaring. Det er alltid noen som glemmer noe, blir våt og/eller ødelegger ting. Da er det godt å ha med noe i bakhånd som redder tuopplevelsen, for både den det gjelder og resten av gjengen. Det er erfaring som får deg til å velge gryterett i stedet for frossenpizza når du skal planlegge hva slags mat dere skal lage på to gassbluss, eller når du prioriterer en ekstra genser fremfor fire flasker brus i sekken. Den erfaringen fikk du ikke fordi noen andre ordnet opp for deg hele tiden. Erfaring får du ved å ta ansvar, og dermed kjenne egne valg på kroppen..

I det virkelige speiderlivet har man god tid til å planlegge og forberede en tur. Derfor er også kurset lagt opp slik at det blir realistisk, og deltakerne selv skal få være med på å planlegge haiken sin. De må selv planlegge hva de skal spise, hvordan maten skal tilberedes, og hvor lang tid de skal bruke på dette. De skal selv disponere tiden i oppdragene sine, planlegge hva de skal ha med seg, hvem som skal bære hva, og tenke ut hvordan oppdragene skal løses. Ledere og veiledere skal stille gode spørsmål og være tilgjengelige for å svare på spørsmål, men det er speiderne selv som skal planlegge og gjøre valg.

Dersom dere har tid, gi gjerne deltakerne et budsjett for innkjøp. Dersom det ikke er rom for det, gi patruljene en meny de kan velge fra. Ikke styr dem unna alle fallgroper uten at de vet hvorfor; skriver de ketsjup på handlelista, så ikke kjøp inn sennep også med mindre det blir presisert. Sett fram all maten du har handlet inn, og la patruljene pakke selv om morgenen før de drar. Det kan hende de lar noe stå igjen fordi de ikke føler de har plass; da er det et valg de tar. Hvis valget ikke var bevisst, merker de det godt når de er på tur og må vaske stekepanna med sand når de valgte bort stekeolje, eller ingen tok med pølser fordi de heller ville ha plass til sjokolade.

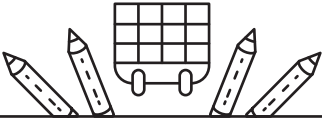
På samme måte må patruljene få orientere selv, selv om de kanskje kommer litt ut av kurs eller tar en tungvint rute. Her kommer veiledning inn: Deltakerne skal lære å reflektere over egne valg, både før, under og etter turen. Som leder skal du la deltakerne få gjøre sine egne feil, innenfor forsvarelige rammer. Når de vil ha hjelp skal du hjelpe dem. Først og fremst ved å gi dem tips om hvordan de kan løse oppgaven selv. Når du får prøve selv, må du tenke selv, og dermed får du mestre selv.

PROGRAMFORSLAG

31

Dette kurset kan gjennomføres over en helg, men vi anbefaler at det gjennomføres en kurskveld/dag + en helgetur. Ved å dele opp kurset i to, vil deltakerne kunne bruke lengre tid på å forberede seg til turen, og den oppgaven de har fått ansvaret for underveis. I kretser hvor det er lang reisevei for å delta på kurs, kan det legges til rette for at mesteparten av forberedelsesdelen av kurset arrangeres som nettkurs, som en hjemmeoppgave eller lokalt i gruppene.

Program-eksempelet som følger, tar utgangspunkt i et todelt kurs, med én forberedelsesdel og en gjennomføringsdel. Gjennomføringsdelen skal gjøres på tur og under veiledning, det vil si at deltakerne til enhver tid skal være sammen med en veileder som skal observere og hjelpe til der det er nødvendig.

FORBEREDELSESØKT

2–3 TIMER

00.00	Åpning	Velkommen, presentasjon av stab og patruljeinndeling
00.15	Patruljemøte	Bli-kjent-lek(5min) Kart og kompass (15 min) Pakke sekk (10 min) Tilpasning av sekk Bekledning (10 min) Sporløs ferdsel (5 min)
01.00	Pause	
01.10	Fellesøkt	Sikkerhetsvurdering/Trygg speiding
01.30	Patruljemøte	Ut på tur-sjekkliste for patruljen Planlegging av patruljetur Logg og rapport Utdeling av patruljeføreroppdrag.
02.30	Vel hjem	Planlegging av egen etappe under veiledning. Ha det bra til vi treffes på tur. Jobb med oppdragene hjemme også.

KURSHELGEN

FREDAG

xx.00	Oppmøte	(gå til overnattingsplass), etablere overnatting.
xx.30	Middag	
20.30	Åpningsleirbål	Andakt Økt om båltyper og bålregler, tips og triks. NB! Forsvarlighet. Økt om Grenseoverskridende adferd
22.00	Patruljemøte	Gjennomgang av oppdrag – alt klart til i morgen?
23.00	RO	

LØRDAG

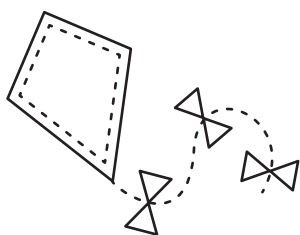
Xx.30	Vekking, flaggheis, andakt	
	Fellesfrokost	
	Rive leir, pakke	
09.30	Utmarsj	
09.45	Blått oppdrag	Orientere fra A-B, allemannsretten, lek som motivasjon
11.30	Bytte av patruljefører	
11.45	Rødt oppdrag	Orientere fra B-C, grenseoverskridelser og trygghet på tur, andakt på tur
12.30	Lunsj	Rødt oppdrag fortsetter
14.15	Bytte av patruljefører	
14.30	Gult oppdrag	Orientere fra C-D, når patruljen ikke oppfører seg, patruljesærpreg
16.30	Bytte av patruljefører	
16.45	(mellommåltid)	
	Grønt oppdrag	Orientere fra C-D, KFUK-KFUM-speidernes verdier, instruksjon
18.45	Veileder takker av patruljefører fra grønt oppdrag og overtar patruljeføreren.	
	Veiledere leder patruljen i oppgaven med å etablere leir og lage middag.	
20.00	Middag	
21.00	Leirbål	Gjerne felles for alle kurspatruljene. Avsluttes med kveldsandakt.
22.00	Legge seg	
23.00	Ro	

SØNDAG

08.00	Frokost, rive leir, sporløs ferdsel (v/veilederne)	
09.00	Bytte av patruljefører	
09.15	Oransj oppdrag	Orientere fra E-F, konfliktløsning, integrert forkynnelse
11.15	Bytte av patruljefører og lunsj	
12.00	Lilla oppdrag	Orientere fra F-G, førstehjelp, opprydding og etterarbeid etter tur
	Alt lånt utstyr leveres tilbake rengjort og i god stand.	
14.00	Takke av siste patruljefører	
14.10	Oppsummering og evaluering	
14.30	Avslutning	Utdeling av kursbevis og kursknapper, forbønn
15.00	Avreise	

Foto: Erling Daae Fokberg

FELLESØKTER OG VEILEDERLEDEDE AKTIVITETER

ÅPNINGSØKT

I løpet av kursets første økt er det noen tema man bør være innom:

- Velkomsthilsen
- Presentasjon av ledere og speidere
- KFUK-KFUM-speidernes formålsparagraf. Hvorfor arrangerer vi patruljeførerkurs?
- Inndeling i patruljer, tildele veiledere
- Forventningsavklaring: Hva kan de forvente å komme hjem med, hva forventes av dem på kurset? Dette er et kurs, ikke en leir. Det er et intensivt program som de må følge for å bestå. Men det blir også gøy!
- Sikkerhet, brannrutiner mm
- Gjennomgang av program
- Utdeling av *Patruljeliv*. Skriv navn i!
- Inndeling i patruljer, tildeling av veiledere.

INNFØRING I KART

- TID:** 5 minutter +
UTSTYR: Kart og kompass til alle, eventuelt projektor for å vise karttegn på skjerm.
LÆRINGSMÅL: Ha fått opplæring og erfaring med kart og kompass.

Vis frem et stort kart mens du snakker, eller bruk en projektor. Pek og forklar følgende momenter:

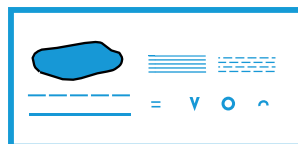
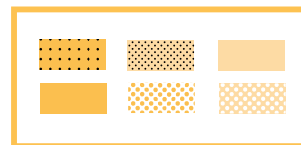
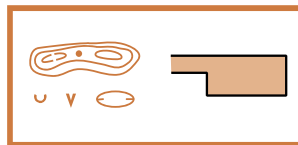
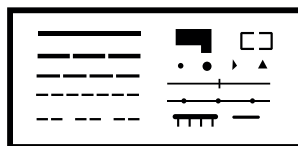
Kart er en forminsknet tegning av et område, sett rett ovenfra.

Målestokken sier hvor forminsknet tegningen er. Verdenskart er veldig forminsknet og har få detaljer, da sier vi de er i liten målestokk. Orienteringskart er tegnet i stor målestokk, og har langt flere detaljer å orientere seg etter. Målestokken oppgis som en brøk, for eksempel 1:10 000. Det betyr at 1 centimeter på kartet er 100 meter i virkeligheten.

Kartfarger:

Vanlige farger på orienteringskart er blå, grønn, gul, svart, brun og hvit.

- Svart er hardt: Steiner, stup, veier og hus.
- Blått er vått: Vann, bekk, myr og lignende.
- Grønt er skog.
- Gult er jorder og åpne områder.
- Brunt er høydekurver og terrengformasjoner, skolegårder, parkeringsplasser og lignende
- Hvitt er lettfremkommelige skogområder.

OPPGAVE: ORIENTERE KART OG TA UT KOMPASSKURS

- TID:** 10 minutter
UTSTYR: Utskrift av oppgaven
LÆRINGSMÅL: Ha fått opplæring og erfaring med kart og kompass.

Hensikten med den første oppgaven er å sammenligne kartet med terrenget og forstå sammenhengen mellom virkeligheten og tegningen. Da er det lettere å vri kartet så disse stemmer overens. Den andre oppgaven er å lære seg å ta ut kompasskurs.

- 1) Del ut arbeidsark (se side XXX i tilleggene) og be dem velge riktig alternativ.
- 2) Be deltakerne ta ut kompasskursen fra ett punkt til et annet gjentatte ganger til alle får det til.

<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>A</p> <p>B</p> <p>C</p>	<p>A</p> <p>B</p> <p>C</p>	<p>A</p> <p>B</p> <p>C</p>	<p>A</p> <p>B</p> <p>C</p>

PAKKING AV SEKK

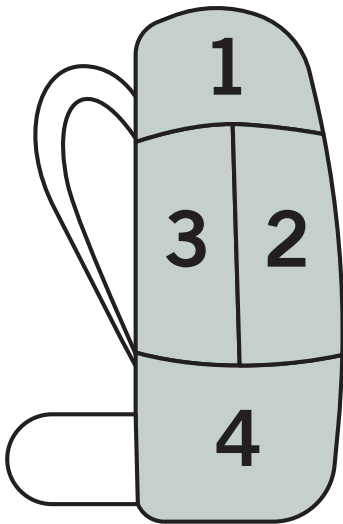
- TID:** 5 minutter
UTSTYR: Se under
LÆRINGSMÅL: Ha lært hvordan man pakker en sekk (også regulerer sekken).

Veileder bør ha pakket ferdig en sekk på forhånd. La deltakerne kjenne på hvor tung en tursekk er. Åpne sekken og vis fram hvordan sekken er pakket, samtidig som dere snakker om hva slags utstyr som bør være med på tur, hva som kan være greit å ha med og hva som er unødvendig dødvekt. Hva som må være med på tur er avhengig av sesong og hvor man er, men som grunnregel bør man ha med tingene i lista til høyre.

Snakk sammen om hva de trenger spesielt for den turen de skal ut på nå.

Slik pakker du sekken:

1. Lette gjenstander som skal være tilgjengelige. Eks: Sjokolade, lommelykt, skismurning, briller m.m.
2. Lette gjenstander som det kan være behov for i løpet av dagen. Eks: Vindjakke, vindbukse, dunjakke, teltduken m.m.
3. Her kan du pakke de tyngre gjenstandene. Eks: Mat, kjøkkenredskaper, teltstenger og plugg m.m.
4. Gjenstander som det ikke er behov for i løpet av dagen. Eks: Sovepose, klær m.m.

- Sovepose
- Liggeunderlag
- Skift, -husk tørre sokker!
- Jakke som er vann- og vindtett
- Bukse som er vann- og vindtett
- Toalettsaker
- Enkelt førstehjelpssett
- Lommelykt
- Mat
- Kokeutstyr
- Fyrstikker/fyrtøy, pakkes vanntett!
- Vannflaske
- Kart og kompass
- Øks/sag
- Telt/tarp/presenning

TILPASNING AV SEKK

- TID:** 5–10 minutter
UTSTYR: Sekker med bagasje i. Gerne speidernes egne
LÆRINGSMÅL: Ha lært hvordan man pakker en sekk (også regulerer sekken).

Vis speiderne hvordan man strammer og tilpasser sekken, og hvordan den bør bæres. La alle hjelpe hverandre med tilpasning og kjenne selv på hva som fungerer.

Tilpasning av sekken til den som skal bære den er viktig for å lette frakten under marsj.

1. Løsne alle remmer og stropper i bæresystemet, slik at de kan tilpasses på nytt.
2. Hoftebeltet festes/strammes over hoftebeinet slik at ca halvparten av beltet ligger over den øverste kanten på hoftebeinet, og halvparten under.. Strammes godt!
3. Skulderstroppene strammes likt nedover og bakover, slik at senterpunktet på sekken kommer midt mellom skulderbladene.
4. Hvis sekken har strammestroppe mellom skulderstropp og sekk (øverst) så strammes disse nå. Strammestroppene gjør at sekken kommer tettere inn mot ryggen og gjør sekken mer stabil å bære. Skal gå ca 45 grader ned fra sekk mot skulderstropp.
5. Bryststroppen festes og strammes. Den gjør at skulderstroppene ikke glir fra hverandre.
6. Hvis sekken har strammestroppe nede på hoftebeltet, mot sekken, så strammes disse nå. Nå sitter sekken godt inntil kroppen, og skal kjennes stabil.

2/3 av sekkens vekt skal bæres av bena, altså på hofta! Kun 1/3 av vekten skal hvile på skuldre/rygg.

BEKLEDNING

- TID:** 10 minutter
UTSTYR: Ulike klær; undertøy, mellomlag, yttertøy, sko.
LÆRINGSMÅL: Ha lært hvordan man pakker en sekk (også regulerer sekken) og bekledning.

Veilederstyrt samtaleoppgave, som kan gjøres i forbindelse med punktet om forberedelse og planlegging. Det er best om du har klar eksempelbekledning som du kan vise frem.

Trelagsprinsippet

Når vi skal kle oss for tur, er det lurt å kle seg lag på lag. Det er fordi det er luften i og mellom plaggene som varmer, og med flere lag er det lettere å justere temperaturen. Ulike årstider, omgivelser og værforhold krever ulik bekledning.

Øvelse:

- Hva ville du bedt patruljen din pakke for en:
  - Vintertur på fjellet?
  - Sommertur ved havet?
  - Høsttur i skogen?
- Hvordan du kan passe på at patruljen er riktig kledd/planlegge tur og beskjed ut fra årstid, terreng og værmelding?
- Hva kan være konsekvensene av feil bekledning?

SPORLØS FERDSEL

- TID:** 5 minutter
UTSTYR: Sjøppepose.
LÆRINGSMÅL: Være bevisst sin lederrolle og rolle som forbilde for patruljen.

Samtaleoppgave. I programforslaget skal den ledes av veileder. Sporløs ferdsel er et tema som med fordel kan nevnes flere ganger i løpet av patruljeturen, -som ved etablering av leir, båltenning og opprydning etter overnatting. Sporløs ferdsel er et selvfølgelig mål i speideren, -men for at det skal være det er vi avhengige av at våre patruljeførere og ledere er bevisst ansvar og er gode rollemodeller.

I Baden Powells avskjedsbrev til verdens speidere, oppfordret han alle til å etterlate verden litt bedre enn vi fant den.

- På alle områder i livet skal speidere forsøke å gjøre sitt beste, slik at verden ikke bare er like god, men også litt bedre når vi forlater den.

Når vi ferdes ute i naturen, innebærer dette at vi forsøker å sette så få merker etter oss som mulig. Det innebærer også at vi forsøker å rydde opp etter andre, dersom vi kommer over noe som ikke er som det skal. Kan man tenne bål uten å lage merker? Hvordan kan vi rydde opp etter en overnatningsplass slik at ingen ser at det har vært noen der?

Gi speiderne en søppepose og be dem sørge for å ta med all søppel hjem. Trenger de en ekstra utfordring går det an å be de ta med all søppel de finner på turen.

TRELAGSPRINSIPPET

Innerst

Midten

Ytterst

SIKKERHET OG BEREDSKAP

- TID:** 15 minutter
UTSTYR: «Trygg og sikker speiding»
 (minimum et eksemplar per patrulje)
LÆRINGSMÅL: Kjenne til heftet «Trygg og sikker speiding».
 Vite at patruljeturer skal godkjennes av ansvarlig leder.
 Ha lært noe om hvordan man kan og bør gi informasjon til foreldre og patruljen i forbindelse med patruljetur.

Del ut forbundets hefte om beredskap og sikkerhet, «Trygg og sikker speiding». Presenter forbundets beredskapsplan, forklar at det finnes retningslinjer for hvem som gjør hva og hvordan vi gjør det dersom en uønsket situasjon skulle oppstå. Det er viktig at deltakerne kjenner til den delen av beredskapsplanen som angår dem selv. Bla gjerne litt i heftet, men bruk mest tid på å snakke om det som er fremhevet her. Viktige stikkord: Uteleder, hjemmeleder, leteaksjon, ambulanse, generalsekretær, presse, speidernes beredskapstelefon, risikovurdering.

Viktige sider i «Trygg og sikker speiding»:

- Kommunikasjonslinjer s 6
- Risikovurdering s 43
- Tillatelseserklæring s 49

Disse begrepene og rutinene bør dere ha snakket gjennom:

Uteleder:

- Ansvarlig på turen
- Kontakter nødetatene etter behov og melder fra til hjemmeleder.
- Husk å lade mobilen!

Hjemmeleder:

- Det skal alltid være en hjemmeleder, også om uteleder er over 18.
- Tilgjengelig på telefon 24/7 så lenge turen varer.
- Er den foresatte skal kunne ringe til i løpet av turen for informasjon. (Foresatte skal altså ikke ringe uteleder!)
- Skal kontakte krets/generalsekretær og politi for å forvise seg om melding fra uteleder er mottatt.
- Informerer pårørende i samarbeid med kretsleder (ikke ved dødsfall, det gjør politi/prest)

Ved ulykker:

- Uteleder: Få oversikt over situasjonen. Vurder raskt behovet for hjelp og sikre skadestedet.
- Ring 113 når det er nødvendig!

Ved leteaksjon – noen er savnet

Hvor ble personene sist sett? Gå raskt gjennom dette med alle deltakerne.

- Forsøk å avgrense området.
- Er situasjonen uoversiktlig eller kritisk, ring 112 straks!
- La minst én leder bli igjen med de yngste speiderne. Disse holder seg i ro. Hvis mulig blir de på hytta eller leirplassen.
- Resten av lederne og de eldste speiderne fordeler leteområdene mellom seg. Sørg for at alle har spist godt før dere begynner å lete!
- NB! Gå alltid 2 og 2 sammen!
- Avtal en samling minst hvert 15. minutt.
- Ikke gå lenger fra hverandre når en leter enn at det er sikker kontakt med den nærmeste gruppen på hver side.
- Etter 30 minutters leting skal politiet kontaktes på tlf. 112.
- Fortsett å lete så lenge dere kan og det er forsvarlig, og så lenge dere får lov av politiet.
- Overlat ansvaret for leteaksjonen til politiet når de kommer. Hjelp dem.
- Ta vare på andre ledere og deltakerne på turen. Lag en plan for varsling av foresatte, dette skal organiseres av hjemmeleder. Uteleder bør ta færrest mulig telefoner, og ellers være tilgjengelig for samtaler.
- Forsøk å fullføre programmet, ikke reis hjem straks.

Ved dødsfall/alvorlig personskade

- Varsle lege – 113 og politi – 112.
- Politiet har alltid ansvar for å varsle om dødsfall og alvorlige ulykker til pårørende, det er IKKE din oppgave.
- Ta hånd om deltakere på turen.
- Uteleder ringer KFUK-KFUM-speidernes beredskapsnummer 915 16 612 (generalsekretær) eller speidernes varslingstelefon 09123

UT PÅ TUR-SJEKKLISTE FOR PATRULJEN

- TID:** 5 minutter
UTSTYR: Sjekkliste, skrivesaker, kart
LÆRINGSMÅL: Vite hvordan man gjør en enkel risikoanalyse.
 Vite at patruljeturer skal godkjennes av ansvarlig leder.

Bruk skjemaet på side **XXX** som utgangspunkt for diskusjon om, og arbeid med risikovurdering. Den legges som eget ark ipatruljeføreroppdraget, sånn at alle har øvd på å fylle det ut minst én gang.

PLANLEGGING AV PATRULJETUR

- TID:** 10 minutter /30 minutter
- UTSTYR:** Kan bruke tavle, flipover, stort ark eller lignende. Tusj/kritt.
- LÆRINGSMÅL:** Ha fått ta ledelsen på planlegging og gjennomføring av en etappe på patruljetur.
Ha lært om hvordan man kan og bør gi ut informasjon til foreldre og patruljen i forbindelse med patruljetur.

For at patruljeturen skal bli en tur speiderne husker med glede, er det viktig med gode forberedelser. Gode forberedelser starter med god planlegging, -og under følger noen punkter du skal snakke med speiderne om. Ta gjerne en gjennomgang på flipover, tavle eller lignende. Hvis dere setter av ekstra tid, kan speiderne godt planlegge en fiktiv patruljetur.

Først må dere bestemme dere for:

- Når skal vi på tur?
- Hva slags tur?
- Hvor drar vi?
- Tid og sted for oppmøte og henting.
- Hva skal vi gjøre på turen? Sett opp punkter på grader eller merker dere skal ta og utstyr dere trenger til dette.
- Hva slags mat skal dere ha? Felles middag? Lage på bål, kokeapparat eller lignende? Hvor mange brødmåltider? Skal dere handle inn felles, skal alle ta med litt hver, eller skal hver enkelt ordne med sitt?

Disse tingene må ordnes i god tid:

- Hvis man skal overnatte inne må man bestille speiderhytte eller annet sted. (så tidlig som mulig)
- Gi beskjed til troppsleder om opplegget og få det godkjent. (før invitasjonen sendes foresatte og deltakere)
- Skaff hjemmeleder. (før invitasjonen sendes foresatte og deltakere)

Invitasjon til patruljetur:

- Invitasjonen bør sendes/leveres i god tid før turen, gjerne et par uker. Turer skal også stå på halvårsplanen
- Pakkeliste. (Se Speiderhåndboka for tips)
- Dato for turen.
- Oppmøtetid og -sted samt hentetid og -sted. Hvor turen går, og gjerne litt om programmet på turen.
- Navn og telefonnummer til hjemmeleder skal stå på invitasjonen.

Informasjon til foresatte og speidere er veldig viktig! Noen foresatte kan trenge å bli beroliget i forkant av turen. God informasjon gjør både speidere og foresatte tryggere.

BÅLTENNING

- TID:** 30 minutter OBS: mulig å bruke mye mer tid, avhengig av hvordan dere gjør det
- UTSTYR:** Ved, øks, fyrstikker
- LÆRINGSMÅL:** Ha lært om ulike båltyper.
Vite hvordan man gjør en enkel sikkerhetsanalyse.
Kjenne til innholdet i friluftsløven og allemannsretten.

GENERELLE KRAV TIL AKTSOMHET

Enhver plikter å vise aktsomhet ved gjennomføring av aktivitet som kan føre til brann.

Det er forbudt å gjøre opp ild eller behandle brannfarlige gjenstander utendørs under slike forhold eller på en slik måte at det kan føre til brann.

Oppgjort ild må ikke forlates før den er fullstendig slokket.

Det er i tidsrommet 15. april til 15. september forbudt å gjøre opp ild i eller i nærheten av skog og annen utmark uten tillatelse fra kommunen.

Kommunestyret selv kan gjennom lokal forskrift fravike dette forbudet dersom lokale forhold tilsier det. Det er likevel tillatt å gjøre opp ild der det åpenbart ikke kan medføre brann. (§ 3 Forskrift om brannforebygging)

Bål er en viktig og nyttig del av det å være på tur. Vi bruker bålet til matlaging, for å få varmen i oss, til å tørke klær og ikke minst for kosens skyld. Dette er en aktivitet som passer godt når leiren er etablert for kvelden og det skal gjøres opp bål for matlaging eller varme. Det er også en god ice-breaker-aktivitet første kurskveld. Planlegg tiden ut i fra hvor avansert du gjør aktiviteten; skal speiderne samle egen ved bør det være tilgjengelig ved i området. Det tar også mer tid enn om du har med ved til aktiviteten.

Se bak i kompendiet for bilder og informasjon om båltenning og båletts ulike faser.

1. BÅLTYPEN: Veileder kan enkelt vise og fortelle om noen av de vanligste båltypene ved hjelp av noen vedkubber. For eksempel:

- Pagodebål
- Pyramidebål
- Nying
- Triangelbål

Diskuter i gruppa når det lønner seg å bruke hvilken båltype, og fordeler og ulemper med de forskjellige.

- Når bør vi ikke tenne bål?
- Hvilke sikkerhetstiltak bør gjøres før du gjør opp ild?
- Hva innebærer forsvarlighetsklausulen i loven om bruk av åpen ild? (siste setning i §3 i Forskrift om brannforebygging)

2. BÅLETTS FIRE FASER: Bør demonstreres av veileder(e)

1. Opptenning (never, kva, småkvist(tannpirker-blyant), gress, etc...)
2. Oppbygging (kvist/ved (blyant – to fingerbredder)
3. Vedlikehold (full ved)
4. Slukking

3. BYGGE SELV: La patruljene prøve selv etter å ha gjort en vurdering av hvilken båltype som egner seg best til egen leir.

RAPPORT/ LOGG ALTERNATIV 1

Patruljeliv s 51–52, Haikekonkurranse

TID	15 minutter
UTSTYR	Kart, loggbok, matpapir eller lignende, skrivesaker
LÆRINGSMÅL	Vite hvordan man kan lede en patrulje på tur. Ha vært med på å gjennomføre en patruljehaik under veiledning Ha fått ta ledelsen på planlegging og gjennomføring av en etappe på patruljetur. Ha fått opplæring og erfaring med kart og kompass.

Dette er den tradisjonelle varianten av logg og rapport, med loggbok og kalk.

Patruljen får en kort innføring i hva logg, kalk og rapport er før de starter turen. Alle patruljene må ha papir, blyant og kalk. Brukes stiv plastfolie, trenger de en tynn tusj.

På haiken/turen til kurspatruljen, lager de logg, kalk og rapport som leveres inn på slutten av kurset.

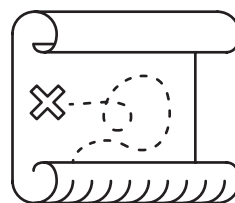
Før de leverer rapporten, skal de vurdere om de har hatt noen nytte av å lage dette. Ble de mer bevisste? Kan de nyttiggjøre seg av det de har lært i planlegging av patruljetur?

Kalk: Et tynt papir (for eksempel matpapir eller litt stiv plastfolie) som legges på kartet og ruten tegnes inn. Da kan man ha nøyaktig oversikt over hvor man har gått, uten å tegne på selve kartet. Notér faste referansemærker slik at man får plassert kalken på riktig sted på kartet senere, for eksempel noen steiner, et vann, en vei eller lignende.

Logg: En slags kladd hvor man skriver inn ting som skjer underveis. Kolonne for tid, sted, avstand (hvor langt man har gått), oppgaver, anmerkninger (ting man har sett, hørt, opplevd), bilag (ting man har funnet, laget, bilder, tegninger o.l.)

Hva er vitsen med å skrive kalk, logg og rapport/referat?

- Speiderne følger mer med og blir mer bevisst endringer i natur og vær over en periode. Kan hjelpe for å forutse værendringer underveis.
- Man legger merke til mer av dyrespor, planter, trær og fine steder.
- Ved å bruke kalken blir man mer bevisst på hvor turen har gått, og følger med på kartet der det tegnes inn. Kan merke av steder det er fint, ting har skjedd o.l.

RAPPORT/LOGG ALTERNATIV 2

TID:	10–15 minutter
UTSTYR:	smarttelefon, gps, digitalkamera
LÆRINGSMÅL	Vite hvordan man kan lede en patrulje på tur. Ha vært med på å gjennomføre en patruljehaik under veiledning Ha fått ta ledelsen på planlegging og gjennomføring av en etappe på patruljetur. Ha fått opplæring og erfaring med kart og kompass.

Dette er en modernisert form for rapport/logg.

Noen speiderledere har valgt å gå bort fra tradisjonelle metoder. Det er ingenting i veien for å bruke moderne teknologi, det viktigste er at speiderne lærer seg å dokumentere og formidle noe fra turen de har vært på.

Fortell speiderne at rapport og logg er en måte å dokumentere hva patruljen har gjort og hvor de har vært. Dette kan være nyttig i en nødsituasjon, men det kan også være nyttig når de planlegger senere turer, eller bare gøy å se tilbake på. Det er lett å tenke at man kommer til å huske alt fra en tur når man står midt i det, men detaljer og tidspunkt har det gjerne med å bli litt sammenblandet i ettertid. Da kan det være greit å ha dokumentert, for å få noen knagger å henge minnene på.

Bruk kamera, smarttelefon og/eller gps-tracking. Be hver patruljefører om å ta minst ett bilde i løpet av sin etappe, til bruk i en form for nettrapport. Det kan være noen linjer på kretsens nettside, en collage på kursets eller kretsens instagramkonto eller lignende. Avhengig av dekning og utstyr kan rapporten skrives underveis eller etter hjemkomst. Kursleder godkjenner rapporten.

INTRODUKSJONSØKT OM GRENSEOVERSKRIDENDE ADFERD OBLIGATORISK!

- TID:** 15 minutter
- UTSTYR:** sekk med diverse innhold (se beskrivelsen lenger ned)
- LÆRINGSMÅL:** Ha reflektert rundt hvordan patruljefører kan bidra til at patruljeturer er trygge for alle. Ha lært hvem man skal ta kontakt med dersom en hører om at noen har blitt utsatt for grenseoverskridelser og overgrep.

Kursleder eller annen erfaren leder skal holde økta.

Du kommer inn med sekk på ryggen. Si kort om hvordan sekken er et praktisk redskap, som gjør det mulig å ha med seg ganske mye på tur.

Deretter kan du fortelle at vi alle bærer med oss en sekk som ingen kan se, og vise frem noe av innholdet i din egen sekk, en ting av gangen. Det kan for eksempel være en giftering, et bilde av noen man er glad i, speiderkniven, et kors eller annet. Forklar kort hvordan disse tingene symboliserer både fine og mindre fine opplevelser i livet. Bli gjerne litt personlig, men ikke la det bli mer intimt enn du ønsker å dele.

Videre kan du forklare slik:

Det er sånn at de usynlige sekkene, har vi med oss hele livet, og både vi selv og dem vi møter putter ting oppi sekkene våre. Noen ting vi putter i sekken er gode, mens andre ting er vonde.

Det er ingen av oss som vet hva de andre går og bærer i sin sekk, men vi kan tenke gjennom hva vi putter i sekkene til dem rundt oss. Det gjelder ordene vi bruker, og tingene vi gjør. Siden vi har så forskjellig bagasje, kan ting som er positivt for meg virke negativt for andre. Derfor må vi være åpne for at andre kan oppfatte ting annerledes enn oss selv.

For en som har opplevd vold, kan det være skremmende med harde ord og voldsomme leker. For en som har opplevd seksuell trakassering eller overgrep, kan det å delta i leker som krever mye fysisk kontakt være vondt, fordi det minner om noe som er vondt. Noen mennesker har større intimsone enn andre, men uansett hvordan vi er og hva vi bærer på fortjener alle at vi respekterer deres grenser.

Derfor er det viktig at vi tenker gjennom hva vi gjør og hvordan vi snakker. Som patruljefører må du prøve å

legge merke til om alle i patruljen din har det bra.. Hvis det er en som alltid trekker seg unna eller blir stille og forsiktig når dere leker noe som innebærer mye fysisk kontakt, så kan du kanskje legge opp til en annen type lek?

Du er et forbilde for patruljen din, og du kan lære patruljen å putte positive ting i hverandres sekker. Når patruljen reiser på tur uten voksne, har dere en fantastisk mulighet til å fylle sekkene med gode ting; vennskap, fellesskap, mestring og naturopplevelser. Men det innebærer også et ansvar for ikke å fylle sekkene med negative opplevelser fordi en trækker over hverandres grenser på en vond måte.

Noen ganger ønsker speidere å fortelle oss om ting de bærer i sekken sin. Da er det viktig at du ikke lover dem å holde på vonde hemmeligheter. Hvis du hører om noen i patruljen din eller andre som ikke har det bra, må du fortelle det videre til en voksen. Det kan handle om vold, mobbing eller overgrep. Snakk med lederen din, en voksen på skolen eller en annen du stoler på. Du kan også ringe alarmtelefonen for barn og unge på 116 111.

Du skal ikke bære på vonde hemmeligheter alene, -men du skal heller ikke være alene om å bære på andres vonde hemmeligheter. Det er aldri din jobb å rydde opp i situasjonen alene, men du må si fra til noen voksne så de kan hjelpe.

Dersom denne økten tas for eksempel rundt bålet om kvelden, passer det fint å la denne økta gli over i en liten andakt, eller en bønn om å bli flinke til å fylle hverandres sekker med positive ord og opplevelser.

Alarmtelefonen for barn og unge: **116 111**. Du skal ikke bære på vonde hemmeligheter alene. Du skal heller ikke være alene om å bære på andres vonde hemmeligheter.

ETABLERING AV LEIRPLASS

TID: 45 minutter +
UTSTYR: Tau/sisal, haikeduk, plugger, øks, spade
LÆRINGSMÅL: Få øvelse i å etablere overnattingsplass.

Veilederstyrt oppgave. Passer godt ved etablering av leirplass på haiken, etter å ha takket av patruljeførerne for dagen.

Først skal dere diskutere felles hva man ser etter i en leirplass, som nærhet til vann, utsatt for vind/regn, egnethet for bål og underlag.

1. Forklar/vis oppsett av en leirplass med telt eller gapahuk.
  2. Be patruljen bygge en enkel gapahuk (45* med overheng) sammen og forklare ideen bak konstruksjonen, og hvorfor den passer bra til «speiderbruk»
  3. Be patruljen etablere doplass. Ta hensyn til overnattingsplass, nærhet til drikkevann o.l
  4. Ved avreise «Leave No Trace»
- Veileder godkjenner oppgaven.

Tips om valg av leirplass

Vind: Er plassen utsatt for vind? Hva skjer hvis vinden snur? Hvordan kan dere få mest mulig ly der dere er? Skog vil dempe vind. På høyder og topper vil det blåse mye.

Vann: Er det drikkevann i nærheten? Er det myrlendt der dere er? I så fall vil det lett bli fuktig og dermed kjøligere/rått om natten og kanskje mer mygg. Har dere lagt leirplassen i en dump eller et søkk, kan det bli en dam hvis det blir mye regn.

Ved: Er det god tilgang på tørre greiner og trevelt dere kan bruke til bål? Skal dere lage all mat på stormkjøkken/primus, eller på bål? Skal dere lage mat på bål, kan dere trenge mer ved enn hvis dere kun skal ha et lite leirbål til kos på kvelden. Hvis dere skal ha bål gjennom natten må dere ha mye ved.

ULIKE FORMER FOR LEDELSE

TID: 5–10 minutter
UTSTYR: Skrivesaker
MÅL: Være bevisst sin lederrolle og rolle som forbilde for patruljen.
 Ha erfart at det finnes ulike måter å instruere på i forskjellige tursituasjoner.
 Vite noe hvordan man kan lede en patrulje på tur.

Samtaleoppgave. Denne oppgaven kan med fordel brukes som del av oppsummering ved kurssets slutt, hvor deltakerne kan reflektere over hva de har vært med på og hva de har lært. Målet er at de skal kunne se seg selv i patruljeførerrollen, som ledere. Ikke alle leder på samme måte, -og det er positivt.

Insekt: Er det maurtue i nærheten? Går det maursti der dere har tenkt å sove? Er det andre insekt som kan gjøre leirplassen utrivelig? Jordveps? Mye mygg, knott?

Soveplass: Er det ganske plan bakke der patruljen skal sove? Er det plass til hele patruljen? Hva med steiner og røtter? Er det trær eller stokker i nærheten dere kan bruke til å feste presenningen med? Hvis dere har telt, er det mulig å sette ned plugger og feste barduner?

Bålsikkerhet: Sjekk at det ikke er trær eller busker i umiddelbar nærhet som kan ta skade av bålet. Vegetasjon som gror der dere har vurdert det sikkerhetsmessig best å ha bålet, fjernes/flyttes på. Når bålet er slukket og steiner fjernet, kan dere legge vegetasjonen tilbake. Da er bålplassen nesten usynlig.

Bål: Steinsett bålet, det vil si ha steiner under bålet og rundt. Steiner under bålet gjør at dere sparer skogen for svarte, brennte felt som det tar år å reparere. Steinene reduserer også muligheten for at ild sprer seg. Når dere skal rydde opp etter dere, er det lettere å forlate leirplassen sporløst dersom dere har gjort et godt forarbeid med steiner. Etter at bålet er godt slukket med vann, kan dere fjerne steinene fra bålplassen og legge de tilbake der dere fant dem.

Varme steiner fra bålet kan også brukes til å holde varmen hvis man er kald om natten. Legg passe varme steiner under knærne, ved føttene, bak ryggen eller andre steder du er kald. Vær obs på at steinen ikke er for varm, da kan soveposer og syntetiske stoffer smelte. Ikke legg steiner direkte på hud.

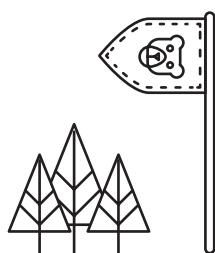
Verktøy: Sag, øks og annet utstyr skal være på et fast sted når det ikke er i bruk. Da er det lett å finne, og det reduserer risikoen for at noen snubler i saga eller øksa.

Sporløs ferdsel: Ikke spikke på levende trær. Hvis det er nødvendig å felle trær, kapp trærne helt nede ved bakken for å unngå stammer som stikker opp. Slukk bålet ordentlig, og fjern rester og steiner fra bålet. Rydd helt opp, og ta med all søppel hjem. Når dere forlater leirplassen og andre steder dere har vært, skal det ikke være tydelige spor igjen etter dere. Kun en takk.

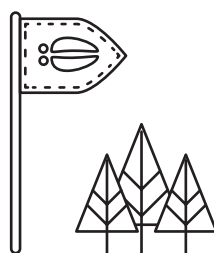
I løpet av denne turen har dere alle fått delta i planlegging og gjennomføringen av hver deres etappe. Dere har sikkert lagt merke til at alle leder på forskjellig vis.

Diskuter og noter ned:

1. Hva slags ledertyper har vi i denne patruljen? Hva kjennetegner lederstilen til den enkelte?
2. Hva er det vanskeligste med å lede en patrulje med jevnaldrende?
3. Nevn en positiv ting dere har lagt merke til om lederstilen til hver enkelt i patruljen,
4. Har dere plukket opp noen nye triks om patruljeledelse fra hverandre?

**PATRULJE-
FØRERNES
OPPDRAG**

Hver deltaker får utdelt en konvolutt med kart, en teorioppgave og en praktisk oppgave første kursdag. Hver deltaker skal få prøve seg som patruljefører i løpet av kurset, og denne konvolutten er for å forberede egen etappe. Deltakerne kan spørre veileder til råds.

Patruljeførerne skal føre logg og skrive rapport for hvert oppdrag (ut i fra hvilket alternativ kursledelsen velger) Gjerne også med kalk med planlagt rute og eventuelle endringer/feilnavigeringer.

LØRDAG

Blått oppdrag

- Orientering fra A til B
- Teorioppgave om friluftsløv og allemannsretten
- Praktisk oppgave om motivasjon og lek på tur

Rødt oppdrag

- Orientering fra B til C
- Diskusjonsoppgave om grenseoverskridelser
- Andakt på tur (dramatisering av bibeltekst) praktisk oppgave

Gult oppdrag

- Orientering fra C til D
- Diskusjonsoppgave om utfordringer rundt patrulje-medlemmers oppførsel
- Patruljesærpreg, praktisk oppgave

Grønt oppdrag

- Orientering fra D til E
- Rebus/kodeoppgave om verdier og speiderlov
- Instruksjon, praktisk oppgave

SØNDAG

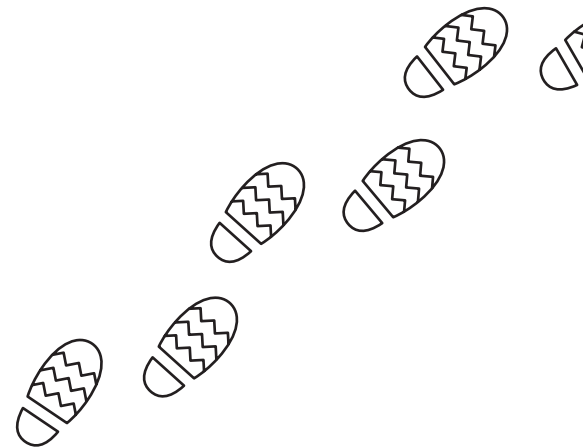

Oransje oppdrag

- Orientering fra E til F
- Diskusjonsoppgave om konfliktløsning
- praktisk oppgave, eksempel på integrert forkynnelse

Lilla oppdrag

- Orientering fra F til G (hjem)
- Førstehjelp, demonstrasjonsoppgave
- opprydding og rengjøring av utstyr

RUTINE FOR BYTTE AV PATRULJEFØRER

TID: 10-15 minutter

Ved bytte av patruljefører skal veileder ta avtroppende og påtroppende patruljefører til side og gjennomføre en veiledningssamtale. Punktene under er ikke ment som et skjema som skal fylles ut, men som utgangspunkt for en samtale om det som har skjedd og det som skal skje. Veilederens oppgave er å observere patruljeførerne underveis for deretter å gi konstruktiv tilbakemelding basert på det som har foregått. Fokuser på det positive, vi ønsker å bygge opp, ikke bryte ned.

1. Spør avtroppende og påtroppende patruljefører hvordan etappen har vært.
2. Gi ærlig tilbakemelding.
3. Spør patruljefører om hvordan orienteringen gikk, og be ham om å vise på kartet.
4. Spør påtroppende patruljefører om hun er klar og forberedt.
5. Diskuter planlagt rute, når og hvordan hun har tenkt å gjennomføre oppgavene.
6. Overlevering av patruljeførerskerf (eller annen distinksjon fra avtroppende til påtroppende patruljefører.

Blått oppdrag

DAG

KLOKKESLETT FRA: TIL:

VEDLAGT:

LÆRINGSMÅL: Kjenne til innholdet i friluftsløven og allemannsretten.
Ha lært om lek og motivasjon på tur.

Du skal være patruljefører på turens første etappe.

Det vil si at du må sørge for at patruljen er kledd og pakket klare for å legge ut på tur. Sjekk at alle har fått justert sekken sin riktig. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

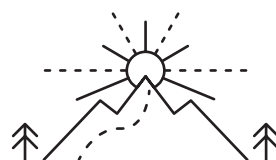
I løpet av oppdraget skal dere løse to oppgaver. Det er en teoretisk oppgave om Friluftsløven og Allemannsretten, samt en praktisk oppgave du skal forberede. Du bestemmer selv når i løpet av etappen din dere skal løse oppgavene, men de skal være ferdig løst før du tropper av som patruljefører.

OPPGAVE 1, ALLEMANNSRETTE

Du skal fortelle patruljen din om allemannsretten og hva den betyr. Deretter skal dere sammen svare på spørsmålene som kommer under. Diskuter gjerne rundt svarene. Veilederen deres har fasiten.

Allemannsretten er en samlebetegnelse på de lovene som sier at alle har rett til å ferdes i naturen, uansett hvem som eier grunnen. Allemannsretten kan deles i tre hovedrettigheter: Ferdselsretten, oppholdsretten og sankningsretten.

Allemannsretten gir deg for eksempel lov til å overnatte i utmark, så lenge du er mer enn 150 meter fra bebyggelse, til å fiske med stang og line i saltvann og å plukke bær og sopp i skog og mark. Det finnes likevel noen unntak og spesialregler som man må passe på.

1: Det er juli og du er på tur med hunden din. Har du lov til å la hunden løpe fritt eller må den være i bånd?

- A Hunder må være i bånd hele tiden.
- B Alle elsker jo hunder. Selvfølgelig kan den løpe fritt.
- C Hunder må være i bånd fra 1. april til 20. August.

2: Du setter opp telt 50 meter fra et bebodd hus. Har du lov til å sette opp telt så nærme der noen bor?

- A Selvfølgelig er det lov! Man kan telte akkurat der man vil!
- B Nei, det er ikke lov til å telte så nærme noens hus.
- C Hvis du snakker lavt og ikke snorker kan du slå opp teltet der.

3: Du er ute og går. Hvis du går over den nysådde åkeren kommer du forttere fram. Har du lov til å ta denne snarveien?

- A Selvfølgelig. Allemannsretten sier at du kan gå akkurat hvor du vil.
- B Om du tar av deg skoene så kan du gå over.
- C Nei, du må gå rundt.

4: Hva er forbudt å gjøre i skogen mellom 15. april og 15. september?

- A Tenne bål.
- B Gå tur.
- C Slå opp telt.

5: Er det greit å legge igjen matpapir i naturen?

- A Nei, man må alltid rydde opp etter seg når man er ute i naturen.
- B Bare la det ligge. Det synes ikke likevel.
- C Det er ikke så farlig, det blir jo til jord om noen år likevel.

6: Har du lov til å plukke så mye bær og sopp du vil i naturen?

- A Ja, så lenge du kun plukker 10 gram om dagen.
- B Naturligvis. Du kan plukke så mye du vil og ta med deg hjem.
- C Nei, det er ikke tillat å plukke bær og sopp i naturen.

OPPGAVE 2, LEK SOM MOTIVASJON

Noen ganger kan patruljemedlemmer eller hele patruljen bli litt demotivert når dere er på tur. Kanskje er været dårlig, eller bakken er bratt? Din oppgave er å forberede og lære bort en lek eller aktivitet til patruljen din, som de kan bruke for å motivere egne patruljer hjemme.

Du kan gjerne åpne for at de som har egne leker de liker godt kan lære bort dem også.

Svar på disse spørsmålene sammen. Hvis dere fører logg, kan svarene skrives ned der.

- Hvordan kan lek virke motiverende på tur?
- Hva slags lek passer når man går en ekstra tung etappe?
- Hva slags leker kan passe på leirplassen?
- Finnes det typer lek som kan være greit å unngå? I så fall hvorfor det?
- Hvorfor kan lek virke motiverende og samlende på tur?

TIL VEILEDER

Når patruljen har gjort quizen, kan du snakke gjennom svarene med dem:

1:C: I perioden 1. april til 20. august er det båndtvang, og hunden må gå i bånd. Noen steder er det utvidet båndtvang, så sett deg inn i lokale bestemmelser. Er det ikke båndtvang kan den gå løs, men eier må likevel ha kontroll over hunden.

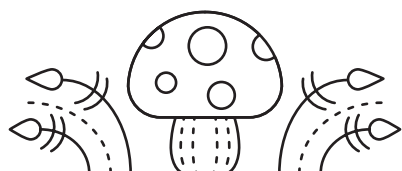
2:B: Friluftsløven pålegger alle som ferdes i naturen en generell plikt til å opptre hensynsfullt og varsomt. Vi må ta hensyn til eier, naturmiljø og andre. Dette innebærer blant annet at vi ikke kan slå opp telt nærmere enn 150 meter fra bebodd hus eller hytte.

3:C: En kornåker er dyrket mark, altså innmark. I innmark kan du ferdes til fots i den tiden marken er frosset eller snølagt, men ikke mellom 30. april og 14. oktober.

4:A: Friluftsløven pålegger alle som ferdes i naturen en generell plikt til å opptre hensynsfullt og varsomt. Vi må ta hensyn til eier, naturmiljø og andre. Dette innebærer blant annet at vi ikke kan gjøre opp i ild i skogmark mellom 15. april og 15. september, med mindre man kan slå fast at det er helt forsvarlig å gjøre opp ild. I enkelte områder er det forbud mot åpen ild hele året.

5:A: Friluftsløven pålegger alle som ferdes i naturen en generell plikt til å opptre hensynsfullt og varsomt. Vi må ta hensyn til eier, naturmiljø og andre. Dette innebærer blant annet at vi *ikke* kan kaste papir og annet søppel på veier og i terrenget. Husk prinsippet om sporløs ferdsel.

6:B: I følge Allemannsretten har du lov til å plukke med deg så mye bær og sopp du vil og ta med deg hjem. Plukk og spis bare sopp du er helt sikker på ikke er giftig, og vis hensyn til naturen og andre du møter på din vei. Merk at i Nordland, Troms og Finnmark er det helt spesielle regler for å plukke multer.

Rødt oppdrag

DAG

KLOKKELETT FRA: TIL:

VEDLAGT:

LÆRINGSMÅL: *Ha deltatt i diskusjoner om grenseoverskridende adferd.
Ha reflektert rundt hvordan patruljefører kan bidra til at patruljeturer er trygge for alle.
Ha fått erfaring med hvordan andakt og tro kan være en integrert del av det å være på tur.*

Så lenge dette oppdraget varer, er det du som er patruljefører. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

Underveis skal du lede patruljen gjennom to oppgaver. Du velger når oppgavene skal løses, men de skal være gjennomført før neste etappe og bytte av patruljefører. Oppgavene skal du forberede før dere drar ut på tur.

OPPGAVE 1, GRENSEOVERSKRIDELSER OG TRYGGHET PÅ TUR

Les en og en case høyt for patruljen. Deretter skal dere diskutere saken. Hva ville dere gjort som patruljefører i disse diskusjonene? Ville dere reagert annerledes dersom de det gjaldt hadde annet kjønn? Hvorfor det? Hvordan bør det være i speideren?

1

En av de litt eldre speiderne, kalles her Arne, er tydelig opptatt av en av de andre speiderne i patruljen, Berit. Speiderne erter ham med at han er forelsket. Berit virker avvisende og det virker som hun ikke liker situasjonen. Det nærmer seg leggetid. Patruljen skal sove i telt, og de er såpass mange at dere har to telt. Arne og Berit er i hvert sitt telt. Du overhører at Arne spør om han kan bytte plass med en annen i teltet til Berit. *Hva gjør du?*

2

To av speiderne i patruljen er tydelig forelsket i hverandre. De går tett sammen, hvisker, kniser og trekker seg vekk fra patruljen og oppgaver de får så fort de har anledning. *Er oppførselen på turen greit?*

3

Dere skal bygge et tårn med patruljen og en av speiderne må klatre opp for å lage enurring det er vanskelig å gjøre fra bakken. En av de eldre speiderne tilbyr seg å løfte opp speideren som skal lageurringen. Du ser at han tar litt mer på rumpa til speideren enn nødvendig og kommenterer den. *Hvordan håndterer du dette? Griper du inn?*

4

Det går rykter om at en gutt i patruljen er homofil. Ingen sier noe høyt, men enkelte i patruljen har begynt å flytte seg dersom han ligger ved siden av dem på tur, og de ler tydeligvis av noe bak ryggen hans. *Hvordan kan du som patruljefører håndtere denne situasjonen?*

5

Patruljen din er stolte av å være litt tøffe. Patruljesærpreget bærer preg av å ha store kniver, kamuflasjeustyr og holdningen «du er ikke sliten før du er død». Men så forteller troppslederen din deg at en i patruljen har bedt om å bytte patrulje fordi «det ikke er noe koselig lenger» i patruljen din. Hvor går grensa for hvor langt man kan dra internhumor i patruljen? *Hva kan du gjøre for at den som vil bytte føler seg velkommen i patruljen igjen?*

6

Du har et par-tre stykker i patruljen din som liker å lekeslås. Alt fra at de dunker og knuffer i hverandre til at de ligger i en mølje på bakken og bryter og slåss. *Hvor går grensene mellom lek og vold? Hvordan forholder du som patruljefører deg til dette?*

7

Til slutt skal dere diskutere hvilke grenser som bør gjelde i en patrulje.

- Hvilke situasjoner kan oppleves som problematiske for noen, men ikke for andre?
- Sier alle fra dersom ting ikke er bra?
- Hvordan kan man gjøre det trygt å si fra når man ikke har det bra?

OPPGAVE 2, ANDAKT PÅ TUR

I KFUK-KFUM-speidernes formålsparagraf står det:

Norges KFUK-KFUM-speideres mål er å fremme og drive et speiderarbeid for å hjelpe barn og unge til å utvikle en kristen tro og oppdra dem til ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi.

Kristen tro og andakt er derfor en viktig del av speiderarbeidet vårt, også på tur! En måte å engasjere hele patruljen på, som passer godt på tur, er å dramatisere en bibeltekst.

Du skal på forhånd velge en av disse bibeltekstene:

- Lukas 15, 4-7
- Markus 2, 1-12
- Lukas 10, 25-37
- Markus 4, 35-41

På turen skal dere lage en enkel dramatisering av den valgte bibelteksten. Dramatiseringen skal vises frem for de andre patruljene på leirbål om kvelden.

TIL VEILEDER

I den teoretiske oppgaven kan det være en fordel at du følger godt med i diskusjonen i tilfelle den sklir ut. Husk at samtalen heller ikke skal oppleves som en grenseoverskridelse for de involverte. Dersom det går litt trått, kan du stille spørsmål for å sette i gang tankevirksomheten, men gi patruljefører anledning til å prøve først. Etter endt diskusjon kan du understreke at det ikke er patruljeførers ansvar alene dersom det skjer grenseoverskridelser på tur, men at alle har et felles ansvar for å passe på hverandre, både i språk og handlinger.

Dersom de får høre om grenseoverskridelser eller overgrep, er det viktig at de sier ifra til en voksen leder de har tillit til. Det samme gjelder deg. Ingen skal måtte bære slikt alene.

Den praktiske oppgaven er litt mer løssluppen, og kan gi mange morsomme forestillinger. Det er helt ok, men hjelp patruljeføreren så det blir et produkt som patruljen kan være stolte av å vise fram for de andre kurspatruljene. Det er et poeng å vise hvordan det kan være gøy med bibeltekster samtidig som man viser respekt for innholdet og troen.

Gult oppdrag

DAG

KLOKKESLETT FRA: TIL:

VEDLAGT:

LÆRINGSMÅL: *Ha drøftet hvordan man takler ulike utfordringer i patruljen.
Ha lært om konflikthåndtering på tur.
Ha lært om lek og motivasjon på tur.*

Så lenge dette oppdraget varer, er det du som er patruljefører. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

Underveis skal du også lede patruljen gjennom to oppgaver. Du velger når oppgavene løses, men de skal være gjennomført før neste etappe og bytte av patruljefører. Oppgavene skal du forberede før dere drar på tur.

OPPGAVE 1, UTFORDRINGER I PATRULJEN

Som patruljefører opplever du av og til at patruljemedlemmer ikke oppfører seg bra. Noen ganger hører de ikke etter, de bråker på møtene eller gjør ting du har sagt tydelig fra at de ikke får lov til, og lager trøbbel for dere alle.

Diskuter eksemplene under:

1

Du har et medlem i patruljen din som har veldig sarkastisk humor, og alltid må komme med en slengbemerkning til alt som blir sagt. Det gjør det vanskelig for deg å gi instruksjon og beskjeder, fordi du blir avbrutt hele tiden. Hva kan du gjøre med denne situasjonen?

2

Du har fått to nye aspiranter inn i patruljen, og en av dem passer godt inn og har allerede blitt en i gjengen. Den andre derimot, har problemer med å komme inn i miljøet. De andre irriterer seg veldig lett over alt hun sier og gjør, og du merker det blir dårlig stemning med en gang hun kommer på møter og turer. Det er egentlig bare småting, men det er dårlig kjemi mellom henne og patruljen. Dette har ført til at hun har blitt usikker, og knytter seg enda tettere til deg. Nå får du nesten ikke puste, kjennes det som, fordi hun absolutt hele tiden vil gjøre alt sammen med deg. Til sammen opplever du det som et stort problem i patruljen. Hva kan du gjøre i denne situasjonen?

3

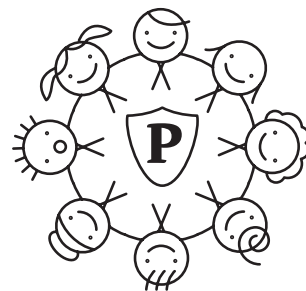
Hver gang dere er på patruljetur går det greit fram til dere skal legge dere. Da slår et av patruljemedlemmene seg ofte vrang, blir kranglete og lager konflikter i patruljen. Etter det er det stort sett bare bråk med han/henne. Hva kan være årsaken til dette? Er det noe du kan gjøre?

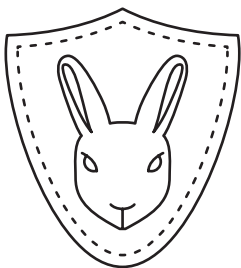
4

Dere har en i patruljen som blir lett sint. Han kan bli så sint at han kommer med trusler og går til fysisk angrep på andre i patruljen, ofte over tilsynelatende bagateller. Dette gjør deg veldig sliten, og flere andre har snakket om at de vil bytte patrulje. Hva må du gjøre i denne situasjonen?

5

Patruljen din har blitt skikkelig bra i det siste. Dere får til masse, tar mange merker og er et bra team. Men det er en i patruljen som virkelig ikke skjønner noen ting. Du syns det er tungt å alltid måtte ta hensyn, og merker at det begynner å bli for mye for deg. Denne speideren er veldig snill og god, men må ha hjelp til det meste, og kan ikke få ansvar for noe som helst. Nå er du så sliten at du ikke gleder deg til patruljemøter lenger. Hva kan du gjøre?

OPPGAVE 2, PATRULJESÆRPREG

En god måte å bygge samhold i patruljen, er å skape patruljesærpreg. Å lage noe som er bare deres, skaper en unik følelse av å være med på noe spesielt.

I løpet av din etappe skal patruljen lage sin egen patruljemarkot. Bruk ting dere finner i naturen. Det er viktig at alle i patruljen føler at de får delta. Du får lov til å ta med følgende materialer hjemmefra til å bruke til maskoten:

- Et tøyestykke/en gammel t-skjorte eller lignende
- Hyssing eller sisal

Maskoten skal dere ha med dere resten av turen, så bruk litt tid på å lage den skikkelig.

Hvis dere får tid, er det veldig fint om dere også klarer å lage en patruljesang eller et rop som kan brukes til motivasjon mens dere er ute og går. Denne fremføres på leirbålet til kvelden.

TIL VEILEDER

Oppgave 1 byr på en del etiske problemstillinger som krever at du er til stede i diskusjonen og følger med på hva som blir sagt. Deltakerne har ofte egne erfaringer som ligner på eksemplene, og kanskje har de løsningsforslag som har fungert for dem. Oppfordre til å bruke egne erfaringer, men pass på at det ikke ender med å bli baksnakking.

Pass også på at dette er et trygt sted dersom noen av speiderne selv har opplevd å være «problemet» i patruljen. Kanskje har de innsiktsfulle historier og eksempler å komme med nettopp fordi de har vært gjennom det selv?

Et løsningsforslag på case 5, kan være at patruljeføreren ber speiderlederen om råd, at speideren har med seg støttekontakt på møter, turer og lignende. De trenger ikke komme fram til en generell fasit, men utfordre dem gjerne på å reflektert rundt hva det vil si å være speider, og hva det innebærer at formålet vårt lyder:

Norges KFUK-KFUM-speideres mål er å fremme og drive et speiderarbeid for å hjelpe barn og unge til å utvikle en kristen tro og oppdra dem til ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi.

Grønt oppdrag

DAG

KLOKkesLETT FRA: TIL:

VEDLAGT:

LÆRINGSMÅL: *Være bevisst sin lederrolle og rolle som forbilde for patruljen.
Vite hvordan man kan lede en patrulje på tur.
Ha erfart at det finnes ulike måter å instruere på i forskjellige tursituasjoner.*

Så lenge dette oppdraget varer, er det du som er patruljefører. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

Underveis skal du også lede patruljen gjennom to oppgaver. Du velger når oppgavene løses, men de skal være gjennomført før neste etappe og bytte av patruljefører. Oppgavene skal du forberede før dere drar på tur.

OPPGAVE 1, KFUK-KFUM-SPEIDERNES VERDIGRUNNLAG

Hvor godt kjenner patruljen til KFUK-KFUM-speidernes verdi-grunnlag? Svar på disse to oppgavene uten hjelpemidler og test dere selv!

A: VERDIENE

KFUK-KFUM-speiderne har fem grunnverdier. Disse har hvert sitt symbol. Hvilke verdier er det, og hvilke symboler bruker vi for hver enkelt verdi?

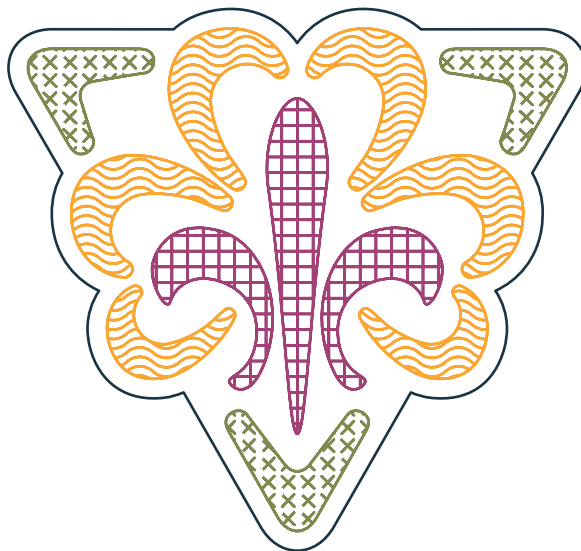
B: HVOR GODT KAN DERE SPEIDERLOVEN?

Bokmål

Paragraf 5, siste bokstav
Paragraf 1, første bokstav
Paragraf 3, niende bokstav
Paragraf 3, tiende bokstav
Paragraf 7, tjuesyvende bokstav

Nynorsk

Paragraf 5, siste bokstav
Paragraf 1, første bokstav
Paragraf 3, tiende bokstav
Paragraf 3, ellefte bokstav
Paragraf 7, tolvte bokstav

OPPGAVE 2, INSTRUKSJON

I denne oppgaven skal du først fortelle patruljen hva instruksjon er, hva som kan kjennetegne god instruksjon og hvorfor en patruljefører bør øve seg som instruktør. Etterpå skal du arrangere en liten knutekonkurranse. Det er viktig at du har forberedt tre (ikke alt for lette) knuter, og sørger for at både du og resten av patruljen har knytetau.

Instruksjon er en av patruljeførerens viktigste oppgaver. Å instruere vil si å vise frem og lære bort noe, helst ved å gi rettleiding mens de som skal lære prøver selv. I speidermetoden kaller vi det «læring gjennom erfaring og refleksjon. Andre måter å si det på er «Learning by doing» eller «å lære ved å prøve».

God instruksjon er avhengig både av å tilpasse det du skal lære bort til de som skal lære, at du har kontroll på det du skal lære bort, og at du får gitt god veiledning underveis. Kroppsspråk, ordene du bruker og hvordan du viser fram har veldig mye å si.

Når patruljen er på tur bruker vi instruksjon for å lære bort ferdigheter, for eksempel hvordan man skal pakke sekk, hvordan bygge et godt bål, eller hvordan vi etablerer leirplass. Allerede på dette kurset har dere vært med på flere ulike instruksjoner.

I denne oppgaven skal patruljeføreren instruere resten av patruljen i tre forskjellige knuter. For å vise at måten man instruerer på har stor betydning skal dere få litt ekstra utfordringer. Hvem klarer å knyte knuta riktig først? Patruljeføreren får ikke lov til å si hvilke knuter det er snakk om.

Knute 1: Patruljeføreren skal lære bort knuta uten å si et eneste ord. Du kan vise og peke, men ikke lage lyder eller snakke.

Knute 2: Patruljeføreren kan ikke bruke armene for å lære bort denne knuta. Du kan snakke, bruke føtter og tenner, men ikke hendene.

Knute 3: Du må sitte med ryggen til patruljen, og kan kun få bruke hendene bak din egen rygg (altså ikke se på hva du selv eller de andre gjør)

Hva var mest utfordrende? Hvorfor?

TIL VEILEDER

VERDIER

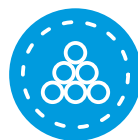
Kristen tro

Fellesskap

Friluftsliv

Personlig utvikling

Samfunns-
engasjement

Svar på rebus: **MERKE**

Din oppgave i dette oppdraget er i hovedsak å sitte med fasit til oppgave 1, og assistere patruljeføreren dersom oppgave 2 går trått eller skjærer seg.

Oransje oppdrag

DAG

KLOKKELETT FRA: TIL:

VEDLAGT:

LÆRINGSMÅL: -få øvelse i grunnleggende førstehjelp for skader på tur
-vite noe om hvordan man kan lede en patrulje på tur (opprydning også)

Så lenge dette oppdraget varer, er det du som er patruljefører. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

Underveis skal du også lede patruljen gjennom to oppgaver. Du velger når oppgavene løses, men de skal være gjennomført før neste etappe og bytte av patruljefører. Oppgavene skal du forberede før dere drar på tur.

OPPGAVE 1, KONFLIKTLØSING

Når patruljen skal på tur, ønsker alle at det skal bli en god opplevelse som gjør at alle har lyst til å bli med på flere turer. Er det småkonflikter mellom speiderne i patruljen på møtene og ellers i hverdagen, kan disse forsterkes på tur. Det er da lurt om du som patruljefører og assistent er oppmerksom på dette, og har tenkt gjennom hvordan du kan forebygge eller redusere økt konfliktnivå.

Du skal lede patruljen i en samtale der dere skal diskutere dere fram til mulige måter å løse problemstillingene under.

Når dere har funnet en løsning, skal dere stille dere spørsmålet «er dette god ledelse?» Begrunn hvorfor det er eller hvorfor det ikke er god ledelse.

1

En i patruljen er veldig umotivert, tung å få til å gjøre noe. Når du introduserer en aktivitet eller foreslår en lek er han nesten alltid negativ og gidder ikke.

2

En i patruljen er veldig dominerende og frempå. Slipper ikke de andre til. Du ser at det begynner å irritere flere av de andre, som gjerne skulle kommet til orde.

3

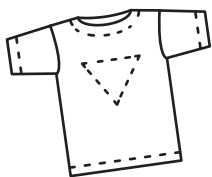
En i patruljen har tatt et uheldig bilde av en i patruljen og legger det ut på Facebook. Det falt ikke i god jord, men han bare ler det bort og mener det ikke er så farlig.

4

En i patruljen har med mye godteri på tur og vil ikke dele med de andre. Hun sitter og knasker det i seg rett for nesa på resten av patruljen, og det fører til skikkelig dårlig stemning.

5

En av speiderne er en skikkelig rotekopp. Finner ikke tingene sine og trenger mye hjelp til å finne ting hun trenger. Men det som er det største problemet er at hun beskylder andre i patruljen for å ha tatt det hun ikke finner.

OPPGAVE 2, INTEGRERT FORKYNNELSE

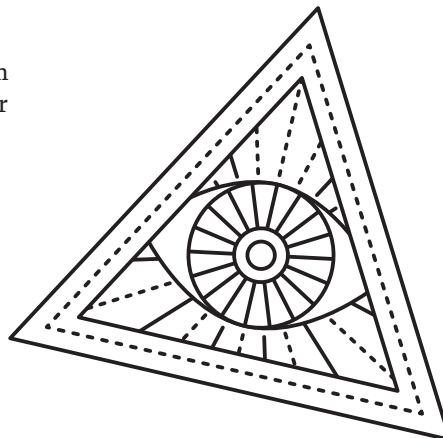
Patruljen skal skrive en tekst på bakken. Skriv med store bokstaver som dere lager av pinner, graver i sanden eller lignende. Bokstavene bør være minst 20 cm høye. *Alle bokstavene skal skrives speilvendt:*

TLIEH RE UD

TKEFREP

KILS TARUKKA

GED AH LIV DUG

Deretter skal dere klatre opp i høyden (en skrent, et tre eller lignende, her må du planlegge ut fra ruta) slik at dere ser hele teksten. Bruk selfie-funksjonen på et mobilkamera for å ta en selfie med teksten. (eller ha med speil) Hva oppdager dere når dere ser i mobilskjermen?

TIL VEILEDER

Oppgave 1 er en diskusjonsoppgave, og din oppgave er å hjelpe patruljeføreren dersom det går trått eller diskusjonen skli ut. Går det greit av seg selv trenger du bare observere. Trekk gjerne paralleller til andre diskusjonsoppgaver som patruljen har løst i løpet av kurset. Du kan med fordel utfordre speiderne litt, for eksempel på hvordan løse en konflikt dersom de som patruljefører selv er en del av den.

I et speil eller i selvportrettkameraet på mobiletelefonen vil speilvendte bokstaver bli riktig. Hvis Speiderne ser seg selv i mobilen/speilet sammen med teksten, vil de se sitt eget ansikt sammen med teksten; «Du er helt perfekt akkurat slik Gud vil ha deg».

Andakt trenger ikke være vanskelig, eller ha form som en preken. Det finnes mange måter å forkynne Guds ord på.

Lilla oppdrag

DAG**KLOKKESLETT FRA: TIL:****VEDLAGT:****LÆRINGSMÅL:** *Få øvelse i grunnleggende førstehjelp for skader på tur.
Vite noe om hvordan man kan lede en patrulje på tur (opprydning også).*

Så lenge dette oppdraget varer, er det du som er patruljefører. Du har ansvar for å velge rute og gjøre en sikkerhetsvurdering av ruta i forkant av turen.

Underveis skal du også lede patruljen gjennom to oppgaver. Du velger når oppgavene løses, men de skal være gjennomført før neste etappe og bytte av patruljefører. Oppgavene skal du forberede før dere drar på tur.

OPPGAVE 1, FØRSTEHJELP

Patruljen skal spille et lite skuespill for veileder. Dere kan spille det ved at en person leser fortellingen som står skrevet under, og så vise med innlevelse hvordan dere ville behandlet skaden som står beskrevet. Du som patruljefører må forberede deg ved å sørge for at dere har med riktig utstyr, undersøke behandling av de ulike skadene og vise de andre i patruljen.

Patruljen var på tur, men det viste seg å være litt av en uhellstur. Her er det som skjedde:

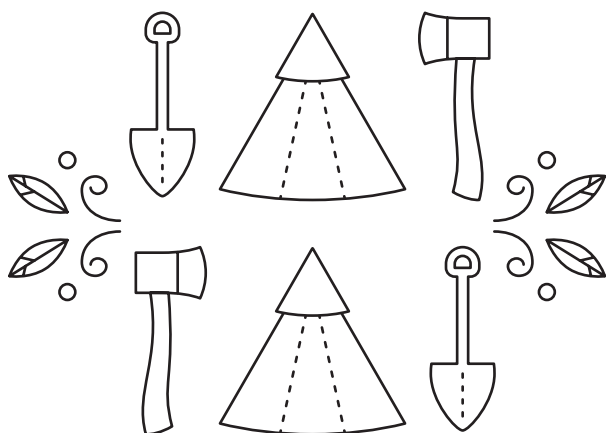
Først gikk det veldig fint, været var bra og alle var i godt humør. Men etter et par timer på tur, der Per hadde klaget sin nød over vondt i foten lenge, tok vi av han skoen og oppdaget at han hadde gnagsår på hælen. *(Hva gjorde dere for å behandle dette og å forebygge flere gnagsår? Vis og fortell.)*

Da Pers gnagsår var behandlet, og vi skulle gå videre, så ikke Elin seg godt nok for. Hun tryna langflat i grusen og fikk skrubbsår i begge hendene. Men vi visste selvsagt råd! *(Vis og fortell hvordan dere behandlet skrubbsåret helt riktig.)*

En stund gikk det helt fint etter dette, ingen skader eller vondter, men da kvelden kom og vi skulle lage middag, klarte Mehdi å velte kjelen med varmt vann over armen sin. Han fikk et stort rødt merke med tydelige blemmer på underarmen. Jammen flaks at vi hadde øvd på brannsår på forrige speidermøte, for alle spratt opp og visste umiddelbart hva vi skulle gjøre!
(Vis hva dere gjorde for å lindre og behandle brannskaden)

Morgenen etter følte Mehdi seg mye bedre, og etter frokost pakket vi sammen for å gå hjem. I løpet av natta hadde det kommet litt regn, som hadde lagt seg som ei tynn hinne av is over hele bakken. Hele patruljen sklei rundt, og det gikk som det måtte gå: Evelyn fikk plutselig kjempefart ned en skrent, tippa rundt og landa helt galt. Ankelen var vond og hoven, og hun kunne nesten ikke å stå på den, men hjem måtte vi jo! Her var det bare å finne frem førstehjelpsskrin og spikkekniv, så da gjorde vi det. *(Vis og fortell hvordan dere behandlet skaden.)*

En halvtime før vi skulle kommet hjem, skjedde den store katastrofen. Patrick tok en neve smågodt fra posen til Elin, og etter veldig kort tid begynte han å oppføre seg så rart. Først begynte han å klø seg på halsen, før det virket som om han fikk problemer med å puste. Patruljen la ham i stabilt sideleie, men han ble bleik, svett og snart var han bevisstløs.
(Hva var det som hadde skjedd? Fortell hva dere tror det var, og hva dere gjorde med det)

OPPGAVE 2, OPPRYDNING OG ETTERARBEID ETTER TUR

«Turen er ikke over før alle er hjemme», sier vi ofte. Men turen er heller ikke over før alt utstyr er tørket, sortert og pakket vekk. Det er mye hyggeligere å reise på tur neste gang, hvis teltet ikke er fullt av mugg, og sekken ikke er full av gamle matrester. Å innarbeide gode rutiner for at patruljen rydder ting på plass umiddelbart etter en tur er veldig lurt. Å ta godt vare på utstyret er både miljøvennlig og økonomisk.

Snakk sammen om hvilke rutiner dere har hjemme. Hvem pleier rydde opp når dere kommer hjem fra tur?

Etterpå skal du fordele oppgaver om hvem som skal rydde hva. Du skal telle opp og sjekke at alt utstyret som tilhører kurset er levert tilbake, kokeapparatene rengjort, og at alle i patruljen har fått med sitt eget utstyr.

TIL VEILEDER

Patruljen skal fremføre en minidramatisering av førstehjelpen for deg. Observer først hvordan de har valgt å behandle de ulike skadene. Riktig behandling av skadene er som følger:

- Gnagsår: gnagsårplaster/teiping
- Skrubbsår: vask av sår evt plaster
- Brannså: kjøle ned, smøre med aloe vera eller lignende, bandasjere
- Forstuet ankel, vise hvordan man bandasjerer og fortelle hvordan man spikker en krykke/stokk
- Allergireaksjon: fjerne godteri fra munnen, lete etter medisin, ringe 113, frie luftveier. (De kan nevne munn-til-munn som alternativ hvis personen slutter å puste, men det er ikke tilfelle i denne casen.) Gi allergimedisin.

Dersom patruljen har tatt feil, kan du etter fremføringen peke på skaden det gjelder, og stille spørsmål om hvorfor de har valgt å gjøre det sånn. Kanskje har de en annen måte å behandle det? Dersom de ikke vet, kan du vise dem riktig behandlingsmåte.

Under opprydningsoppgaven kan du bistå patruljefører hvis det trengs. Etterpå samler du patruljen og snakker gjennom hvorfor opprydning er en viktig del av turen, og hvilke ting det er lurt å huske på. For eksempel:

- Ting som er brukt opp, må kjøpes inn. Supplere sisal, førstehjelpsutstyr osv.
- Fungerte materiellet som det skulle? Hvis ikke, gi beskjed til troppsleder eller materiellansvarlig, eller sørg for å ordne det selv.
- Alt vått og fuktig utstyr må tørkes, slik som telt, presenninger, soveposer o.l.
- Kjeler og annet kjøkkenutstyr bør vaskes når man kommer hjem, selv om det ble gjort på turen. Vanligvis får man ikke vasket det godt nok på tur, og det er mye hyggeligere å skulle bruke ting som er rent og i orden.

Opgavene fordeles på patruljemedlemmene, så ikke patruljeføreren ender opp med å måtte gjøre alt. Det er viktig å forklare hva som skal gjøres, og sette en tydelig frist på når det skal være gjort.

ANDAKT: TOLLEREN OG FARISEEREN

TID: 5-10 minutter
UTSTYR: Et papirark, Bibel

Denne andakten og aktiviteten er fra Andaktsboka for vandrere. Du finner andakten på side 71 i boka. Andakten kan gjerne dramatiseres av to personer.

ANDAKT

Av Solveig Leikvoll

«Hei! Gud, her er jeg igjen! Det er SÅ greit å blogge til deg! Du hører jo alltid på meg! Jeg så meg i speilet i dag, og var bare SÅ fornøyd! Du vet den lappen jeg har hengt opp med: jeg har skapt deg, du er perfekt i mine øyne! Det er bare SÅ deilig å lese den! Tenk å ha en sånn perfekt hud, og håret bare skinner i sola! Og etter du viste meg veien til treningssenteret er jeg blitt SÅ fornøyd med kroppen min også. Og ikke bare det, med den Bibelpoden på øret i tredemølla, så er det bare SÅ lett å lære seg Bibelen! Nå er jeg kommet langt ut i kongebøkene og det er bare SÅ utrolig spennende! I går så ba jeg skikkelig mye for alle barna som er sultne og sånn.

Og siden jeg har SÅ god kontakt med deg, så er jeg sikker på at du fikser opp i det! Gud, du vet han fyren i klassen som sitter bak meg? Han er skikkelig loser! Det virker som han liker meg, men HALLO! Det er helt tydelig at han ikke har særlig god kontakt med deg. Fikk 2 på KRLEprøven, så jeg. Han ser jo skikkelig teit ut også, hørte rykter om at han ville begynne i koret! Han MÅ da skjønne at han passer bare ikke inn der! Gud kan ikke du fortelle han det? Takk for 6eren, forresten! Den var jo fortjent, men altså SÅ deilig! Nå må jeg stikke, skal trene. Hadet så lenge, Gud! Jeg elsker deg!»

«Hei Gud eller Jesus. Det er meg. Leif. Veit ikke helt hva jeg skal si. Fikk 2 på KRLEprøven i dag, så jeg veit tydeligvis ikke mye om deg... Men mormor og jeg har jo snakka om deg, Gud, så jeg veit jo litt. Selv om det ikke var det læreren spurte om på prøva. Har egentlig lyst til å kjenne deg bedre, tenkte jeg skulle begynne i koret, men veit ikke om jeg tørr. De andre er så perfekte, liksom. Særlig hun der Kristine i klassen. Hun er utrolig fin, men hun ser ikke på en slik som meg. Jeg vet at hun synes jeg er en loser. Når jeg ser meg i speiler, ser jeg at hun har sikkert rett. Jeg tenkte at hvis du kunne gjøre det sånn at stemmeskiftet gikk litt fort, så det var lettere å synge. For da kan jeg liksom bli med i koret. Det var egentlig bare det.»

Jesu fortelling handler om å være ærlig, ekte, det å være innenfor og utenfor. Kristin i bloggen gjør nok mye fint, men Jesus er tydelig på at du ikke skal se ned på andre og tro du er bedre enn dem. Når du ser ned på andre, er mobbing svært nært.

BIBELTEKST

Lukas 18, 9–14 Tollereren og fariseeren
18 9 En annen lignelse fortalte han til noen som stolte på at alt stod rett til med dem, og så ned på andre:

10 To menn gikk opp til templet for å be. Den ene var fariseer og den andre toller. 11 Fariseeren stilte seg opp og bad slik: «Gud, jeg takker deg for at jeg ikke er som andre mennesker, som snyter, gjør urett og bryter ekteskapet, eller som den tollereren der. 12 Jeg faster to ganger i uken og gir tiende av alt jeg tjener.» 13 Tollereren stod langt nede og ville ikke engang løfte blikket mot himmelen, men slo seg for brystet og sa:

«Gud, vær meg synder nådig!»

14 Jeg sier dere: Tollereren gikk hjem rettferdig for Gud, den andre ikke. For den som setter seg selv høyt, skal settes lavt, og den som setter seg selv lavt, skal settes høyt.

AKTIVITET: PAPIRARKET

Alle får hvert sitt papirark og gjør dette:

- krøll det sammen
- tramp på det
- si til arket at du er bare et dumt tomt papir
- fold ut papirarket og se på arket
- se bretter, skitt og ødeleggelser på arket
- prøv å glatte det mest mulig ut
- så skal alle si unnskyld til papirarket.

Spør om de kan gjøre arket like helt og fint som det var.

Reflekter sammen: slik virker mobbing. Det lager merker hos folk, som ikke forsvinner. Det er ikke alltid et «unnskyld» holder. Så vondt er mobbing. Den som mobber misbruker sin makt og posisjon. Er vår gruppe inkluderende? Sluttes folk fordi de føler seg utestengt? Eller inkluderer vi og gjør vårt beste slik at alle trives? Ser vi ned på noen og hvordan er dem vi ser opp til? La alle tenke gjennom hvem de vil være. Hvordan sa Jesus at vi skulle være mot hverandre?

ORIENTER KARTET ETTER TERRENGET

Hvilket kartutsnitt stemmer med terrenget?

<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>A</p>	<p>A</p>	<p>A</p>	<p>A</p>
<p>B</p>	<p>B</p>	<p>B</p>	<p>B</p>
<p>C</p>	<p>C</p>	<p>C</p>	<p>C</p>

ORIENTER KARTET ETTER TERRENGET

Hvilket kartutsnitt stemmer med terrenget?

<p>1</p>	<p>2</p>	<p>3</p>	<p>4</p>
<p>A</p>	<p>A</p>	<p>A</p>	<p>A</p>
<p>B</p>	<p>B</p>	<p>B</p>	<p>B</p>
<p>C</p>	<p>C</p>	<p>C</p>	<p>C</p>

BÅLTENNING – EN GUIDE TIL DET PERFEKTE TURBÅL

Bilder og beskrivelser v/Jacob Weisæth

Bålet er for mange en stor del av den gode turopplevelsen, og fungerer som samlingspunkt, et sted for matlaging og ikke minst en behagelig varmekilde. Hvordan man skaffer brensel, får fyr på og behandler et bål er viktig kunnskap for en patruljefører.

En grundig og god innføring i sanking av brensel og opptenningsmateriale finner du på kmspeider.no. Søk på «bål».

Triangelbål

Båltypen som beskrives her kalles triangelbål og kan minne om en krysning mellom det klassiske pagodebålet og et pyramidebål. Båltypen er effektiv med tanke på rask tenning, og krever forholdsvis lite vedlikehold når bålet først er tent. Om bålet er bygget riktig, vil de første tre fasene raskt ordne seg selv etter tenning. Dette bålet kan lages i alle størrelser, og vil raskt gi et bål som egner seg til matlaging, vannkoking eller kveldskos.

Begynn med å legge tre av de større, kløyvede kubbene i et overlappende triangel, som vist på bildet øverst til høyre. Den indre diameteren trenger ikke være spesielt stor, da det tilsvarer adskillig mere opptenning som må samles. Eventuelt kan man lage et stort triangel med et mindre inni, og på det viset utvide bålet.

Når triangelet er konstruert fylles innsiden med opptenning, fortrinnsvis never og granris, som begge tar opp ganske mye plass. Når triangelet er fylt, bygger man veggene høyere ved å stable veden på samme vis oppover, ørlite grann smalere for hver gang. Samtidig fortsetter man å legge opptenning og småved på innsiden, og til slutt kan man legge noen biter med kvaer på toppen av det hele. Dette vil smelte når det brenner under, og den rennende kvaen vil hjelpe veden med å ta fyr.

Tenn på i bunnen av bålet, og la flammene klatre. Ganske snart vil bålet brenne godt nok til å lage mat eller koke vann. Konstruksjonen bør gjøres så bålet i stor grad greier seg selv, og man bør ikke behøve å tilføre noe særlig kvist eller småved etter tenning.

Når flammene har fått ordentlig tak, kan man begynne å lene ved opp langs sidene av bålet. Hvis ønskelig kan man nå begynne å bygge et større triangel omkring det første, for å få et større bål.

NAVN	PÅRØRENDE	TELEFON PÅRØRENDE	ALLERGI/ANNET

Uteleder: _____

Hjemmeleder: _____

Reisemål: _____

Avreise: _____

Forventet hjemkomst: _____

Risikovurdering reiserute: _____

_____

_____

_____

Sikkerhetstiltak: _____

_____

_____

_____

_____

BREV TIL HJEMMET

Hei og velkommen til Videregående kurs patruljefører – TUR!

Videregående kurs patruljefører er et ledertreningskurs for speidere i alderen 12-16 år. Kurset gir deg kunnskap og erfaring i temaer du trenger vite om for å lede en patrulje med jevnaldrende på tur, for eksempel planlegging, sikkerhet, tro og ledelse. Kurset er todelt, med en kurskveld og en helgetur.

KURSKVELD:

Sted

Dato

Tidspunkt

HELGETUR:

Sted

Dato

Tidspunkt

Hentetidspunkt for hjemreise

Kursleder er:

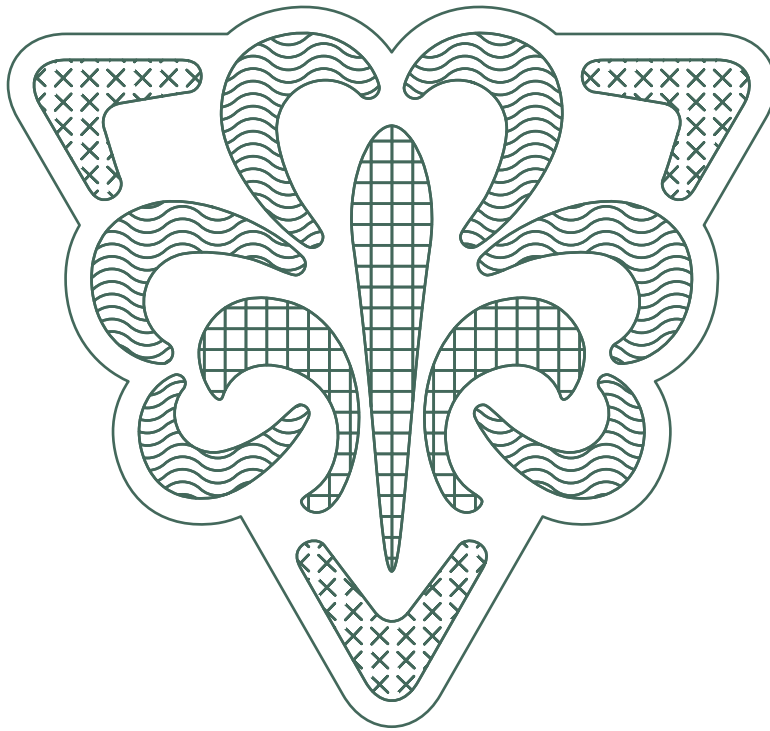
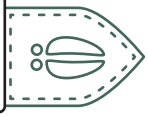
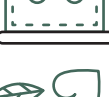
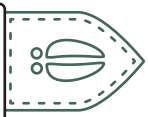
Hjemmeleder for arrangementet, og den som foresatte skal kontakte ved behov er:

Gjør deg klar for en spennende, gøy og lærerik opplevelse! Vi sees!

Hilsen kursledelsen

kmspeider.no/peffkurs

